

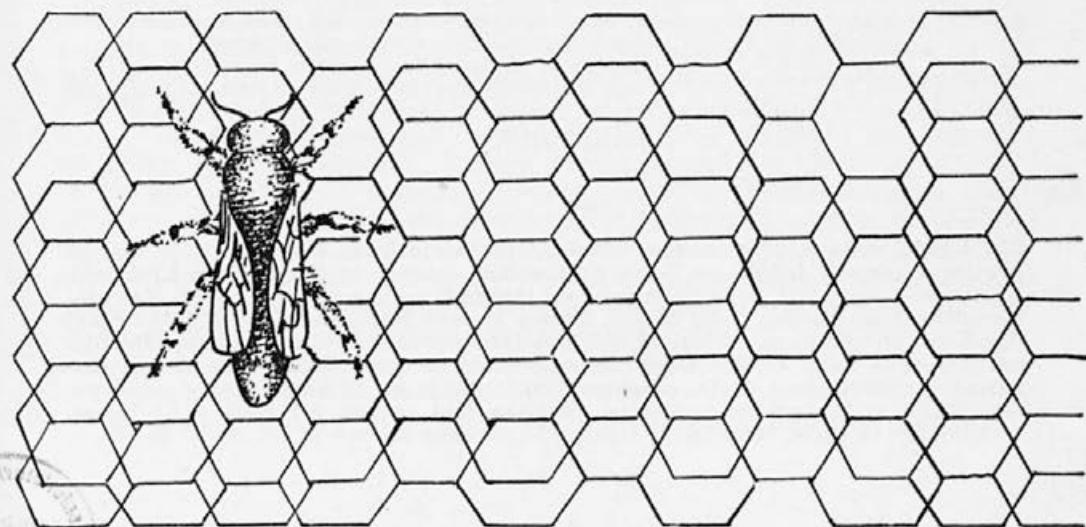
leto LXXI

št. 4

1969

slovenski čebelar

VSEBINA

Leopold Debevec: Kratka navodila za mesečna opravila v mesecu aprilu	97
Julij Mayer: Čebelarška šola: da ali ne	101
Mirko Kukovič: »Pašnina« in prevaževalci čebel	108
Ivan Kranjc: Čebelarji oproščeni plačila cestnine	110
Franček Šivic: Jež in čebele	110
Anton Novak: Tam kjer raste metvica	112
Julij Mayer: Panj z nakladami in še kaj (Nadaljevanje in konec)	115
Leopold Debevec: Čebelar Anton Janša in sodobniki	117

MLADI ČEBELARJI NAM PIŠEJO

Ivo Goisniker: Uredimo zunanost in okolje čebelje družine	122
Božo Repovž: Ob pričakovanju spomladanskega dela pri šolskem čebelnjaku	125
Komisija za šolske čebelarske krožke in mlade čebelarje pri upravnem odboru ZČDS sporoča	125

NOVICE IZ ČEBELARSKEGA SVETA

Poroča Julij Mayer	124
------------------------------	-----

NASA ORGANIZACIJA

Vabilo na XVIII. redni letni občni zbor ZČDS. Z letne skupščine Zveze čebelarskih organizacij Jugoslavije. Čebelarskim društvom in družinam. Čebelarsko društvo Kamnik-Domžale. Zatiranje kužnih bolezni ob državni meji	125
--	-----

OSMRTNICE

List izhaja vsakega 1. v mesecu. Člani, ki plačujejo letno članarino 20,00 din, ga prejmejo zastonj. Izdaja ga Zveza čebelarskih društev za Slovenijo v Ljubljani, Cankarjeva cesta 3/II, tiska ČGP Delo v Ljubljani, ureja uredniški odbor: Valentin Benedičič, Ivan Majcen, Julij Mayer, Martin Mencej, Boris Modrijan in Jožko Slanđer. Letna naročnina za nečlane 25,00 din, za inozemstvo 30,00 din. Posamezna številka na 32 straneh stane 5,00 din. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Kdor plačuje članarino v obrokih, se s prvim obrokom zaveže, da jo bo do konca leta v celoti poravnal. To velja tudi za naročnino. Številka žiro računa pri SDK v Ljubljani, Miklošičeva cesta, 501-8-268/1. Telefonska številka uprave ZČDS in SČ 20-208.

KRATKA NAVODILA ZA MESEČNA OPRAVILA PRI ČEBELAH V MESECU APRILU

LEOPOLD DEBEVEC

Letna doba, ki je kot nalašč ustvarjena za proučevanje čebelarke teorije ob topli peči, ko zunaj pritiska mraz, je že davno za nami; skokoma pa se bližamo čebelarški »glavni« sezoni, ki ponuja čebelam vse več paše, čebelarju pa priložnosti, da v praksi pokaže, če se je kaj naučil, saj priložnosti, da se izkaže, ima na pretek. Za dober »start« v novo sezono sta za uspešen napredek čebeljih družin prav meseca april in maj nadvse odločilna, in prav to je tudi čas, ko mora čebelar pokazati vso svojo sposobnost, znanje in iznajdljivost ter poskusiti vse, da iz svojih čebeljih družin (ko paša in vreme soodločata) iztisne prav vse, kar se v danih okolnostih doseči da. Predvsem to, da bodo družine prehodno pomladansko dobo brez večjih neprilik in težav prebrodile ter krepke, zdrave in močne dočakale glavno pašo, da bodo mogle dodobra izrabiti vse naravne vire medečine, ki bodo letos — upajmo, zelo bogati in baje neizčrpani. Zato naj kar takoj priporočim »dražilno« krmljenje, s katerim močno spodbudimo matico, da zaleže kar največ jajčec, da bi se v treh tednih iz te zalege poleglo mnogo čebel, ki se bodo v naslednjih treh tednih razvile še pred glavno pašo v izkušene »pašne« čebele. Te bodo potem že poskrbele za pravočasno in temeljito spravilo bogatega pridelka. Za razvoj čebele od

zaleženega jajčeca do prave pašne čebele je potrebnih nekako 40 dni ali šest tednov. Torej moramo pričeti s *krmljenjem na zalego*, kakor za »vsakršen« napredek navdušeni novatorji radi imenujejo »dražilno« krmljenje, že v prvi tretjini aprila, da bomo pravočasni za glavno pašo, ki začne, recimo, nekako sredi maja (travniška paša!). Le prerado se namreč primeri, da pičla aprilaska paša matice ne stimulira dovolj, da bi naglo dvignila svojo »proizvodnjo« ter pravočasno zalegla še vse razpoložljive celice. Zato prebrisani čebelarji tako pašo čebelam kar ustvarijo s krmljenjem na zalego. Za takšno krmljenje je dober edinole med, prave čudeže pa dela *ajdovec*. Sladkor ne pride v poštev, v skrajni sili pa vsaj pomešan z medom menda ne škodi, a poskusa nikakor ne priporočam. Krmijo na zalego nekateri vsak dan, drugi le vsak drugi dan, toda vedno le zvečer! In pa še nekaj, pokladamo lahko tudi mlačno krmo, toda v majhnih količinah do $\frac{1}{4}$ litra največ! Kakor že rečeno, želimo s takšnim krmljenjem spodbuditi pri čebelah videz dobre naravne paše ter »špekuliramo«, da z večjo množico pašnih čebel temeljiteje izrabimo glavno pašo, ki je pri nas običajno travniška (kadulja!), ki se začenja v drugi polovici maja, le v redkih krajih računajo z akacijo (Pomurje!), ki se začne nekoliko poprej. Nekateri zato količino pokladane »pijače« od dne do dne zvišujejo, nato pa zopet znižujejo, kakor se to dogaja tudi v naravni paši.

Družina, ki jo krmimo na zalego, mora imeti zadostno zalogo medu in obnožine (čebeljega kruhka), kajti poraba medu se po opisanem krmljenju na zalego občutno poveča in prav lahko se primeri, da družina poleg dodane krme porabi še dokajšnji delež svojih medenih zalog in rezervne obnožine. Tako smo v takem primeru dosegli ravno nasprotno od tistega, kar smo prvotno nameravali: revščino in lakoto, ki v določenih okoliščinah družino kaj naglo spravita na rob propada, kar je seveda kaj žalostno spričevalo za »premetenega« in z vsemi »žavbami namazanega čebelarčka«. Da, da, krmljenje na zalego je kočljiva reč, ki ni za vsakega; opraviti jo je treba predvsem o *pravem času, pravilno*, pa le pri močnih družinah! Pri slabotnih družinah pa velja še naprej skrbeti za absolutno snago na dnu panja, kjer se tako radi zaredijo tisti gnusni črvi voskove večče (male in velike), ki polagoma a z vztrajnim nasiljem prevladajo v panju, sčasoma pa tudi v celem čebelnjaku. Slabičev torej, kot že rečeno, ne bomo krmili na zalego, ampak le zares močne in še te predvsem tedaj, ko tudi narava prispeva svoj odločilni delež. Toda k »rehabilitaciji« slabičev lahko mnogo prispevamo prav sedaj! Okrepimo jih z dodajanjem lepih zaleženih satov s čebelami ali brez njih. Če je na satu nad zalego še lep venec pokritega medu, je taka pomoč slabiču še posebej dobrodošla. Slabiču pomagamo tudi z dodajanjem večjega števila takih satov iz močnih družin. Vendar s tem nikakor ne smemo pretiravati. V hladnejših nočeh, ki so sicer res še redke konec aprila, a vendar še možne, se čebele tesneje strnejo v gnezdu, zapuščena zalega se utegne prehladiti in škoda je neizogibna.

Poleg slabičev je v vsakem čebelnjaku vedno tudi nekaj izrazito močnih družin. Takšnim »medarjem«, a tudi vsem močnejšim družinam, moremo njihovo dejavnost nekako usmerjati v svojo večjo korist, ko jih hkrati še spodbujamo k še večji delavnosti. Naši čebelarji še vse premalo uporabljajo »gradilno letvico« oziroma »gradilni satnik«! Prva je vgrajena v okencu plodišča panjev novejše izdelave, kot gradilni satnik pa služi navaden prazen satnik ob robu čebeljega gnezda, ob stranicah panja v plodišču, ali tudi v medišču. Dober centimeter širok trak satnice, pritrjen v ustrezni žlebiček

letvice oziroma satnika, čebele potem dograjujejo in podaljšujejo — ali pa tudi ne, kakor jih pač stimulira boljša ali slabša paša. Na teh gradbiščih imajo čebele potem vso pomlad in še globoko v poletje dovolj priložnosti, da se izkažejo in sproti znebijo odvečne tolšče, ki se jim ob dobri paši nabira za obročki zadka. Ta gradbišča so za čebelarja pravi barometer razpoloženja in vneme v čebelji družini, podatek, ki nam in čebelam prihrani prenekateri nadležen pregled. Gradilnike vstavimo družinam, ko se pojavi pri njih nagon za izdelavo satja, kar čebelar spozna po novih prizidkih na satih in ob okencih. V gradilnih letvicah ali satnikih družine navadno izdelujejo troto-vino, ki jo matica kmalu zaleže. Izdelane srčke (satke) moramo zato pravočasno izrezati, (vsaj enkrat tedensko), stisniti v kepo, ki pri kuhi voščin občutno poveča naš pridelek voska. Vendar najlepše in izredno temeljito opravi to *sončni topilnik!* Pri izrezovanju satkov pazimo, da ne stisnemo ali drugače poškodujemo matico, ki se rada mudi tu v bližini. Nadalje pomnimo, da čebelja družina, ki že od vsega začetka izdeluje na gradilni letvici satje s čebeljimi celicami, to leto ne kani rojiti, zaenkrat seveda, če se pozneje morebiti le ne premisli. Vsekakor si velja takšno čebeljo družino dobro zapomniti, ker gre za *čebele z odličnimi lastnostmi*. In prav takšne rabimo in izkoristimo *pri vzreji matic!* Če je družina pravkar izdelane satke s trotojskimi celicami pričela polniti z medom, pomeni, da se je premislila in zaenkrat ne kani rojiti, dočim družina, ki je prenehala z delom na gradilnem satniku, čeprav paše še ni konec, tako pokaže, da se ukvarja z »mislijo« na rojenje ali da z njo nekaj ni povsem v redu. Morebiti bo treba misliti na skorajšnjo izmenjavo matic! Ko v družinah ugasne nagon za izdelovanje satja ali je prenehala paša, tedaj gradilno letvico umaknemo iz panja.

Tako smo z gradilno letvico (satnikom) temeljito poskrbeli, da družinam ni primanjkovalo priložnosti in razpoloženja za delo. Hkrati smo čebelam preprečevali pripravljanje na rojenje, ki se tako rado pojavlja prav v tem času!

Čebelarju preostane še en poseg, mnogo ostrejši od prej opisanega, ki pa zato družinam temeljito prežene sleherno »misel« na rojenje: to je »*nastavljanje*« izdelanih praznih satov v medišče in pa »*prestavljanje*« večine zaleženih satov iz plodišča v medišče.

Pod konec aprila, ko so panji navadno že povsod nabito polni čebel, sati zaleženi in zanešeni z medom do skrajnih robov, matici že močno primanjkuje praznih celic za zaleganje jajčec, je treba pričakovati, da se bo družina vsak čas lotila priprav za rojenje. To pa čebelarju ne gre v račun, saj se pri tem udarna moč družin razdeli ter se čebelar za pridelek v tem letu lahko kar pod nosom obriše! Družine potrebujejo predvsem prostor; odprli jim bomo medišča in vanje *nastavili* prazne rezervne sate, drugim pa *prestavili* vanje večino zaleženih satov iz plodišč, vse nastale praznine pa napolnili s celimi satnicami. S takim postopkom smo družinam temeljito pregnali veselje do priprav za rojenje. Pašne čebele imajo sedaj dovolj prostora za odlaganje medecine, mlajša in najmlajša žival pa dovolj priložnosti za gojenje zalege in izdelavo satja, matica po svoji plati pa dovolj praznih celic za polaganje jajčec. Sedaj imajo torej prav vsi člani čebelje družine dovolj prostora in opravka, da poslej lep čas ne bodo utegnili misliti na »neumnosti« svatovanja. Skratka, za dober mesec dni dela so družine sedaj preskrbljene, potem bo pa tako končana dobra paša in doba rojenja prav tako! Pri tem naj *velja strogo pravilo, da nastavljamo in prestavljamo šele takrat, ko je za to res pravi čas,*

to je, ko so družine že dovolj napredovale v razvoju, so torej *močne* in se je toplota že toliko ustalila, da ni več pričakovati *hujših ohladitev*. Za vratici naj slamnice in ostale reči, s katerimi so družine že od jeseni zavarovane pred mrazom, ostanejo na svojem mestu; kajti izolacija je »izolacija«, ki varuje tako pred mrazom kot pred vročino! Zavarovanje pred hladom velja še posebno za prestavljene družine, kjer je prvotno čebelje gnezdo razdeljeno.

Nastavljanje in *prestavljanje* opravimo v zgodnjih dopoldanskih urah toplega dneva brez vetra. Ker moramo poiskati matico, da jo pustimo v plodišču in bomo imeli že vse sate v rokah, hkrati natančno pregledamo vse sate, da se vsestransko poučimo o satju v družini (količina zalege, zaloge medu, red in zdravje v družini, v kolikor se da na oko presoditi). Po pregledu vseh satov (pri prestavljanju) vrnemo tistega z matico na sredo plodišča, na vsako stran tega pa po en sat z zalego, nato zopet po en sat s celo sainico in tako naprej, da je ves prostor zastavljen; seveda, če nam zmanjka zaželenih satov, zadostuje tudi prazen izdelan sat. V medišču pa združimo vse zaželene prestavljene sate v skupino na sredini, ostali prostor pa dopolnimo s celimi izdelanimi (praznimi) sati. Satnice nikakor ne sodijo v medišče! Prav tako tudi ne sati z obilico trotovine! Trotovina sodi le v plodišče, za dobro dlan je je čez in čez tudi tam dovolj! Vse to lepo presodimo in uredimo sedaj pri prestavljanju, pa bomo potem vse leto mirno spali. Po opravljenem prestavljanju družine zopet toplo zadelamo. Žrela v mediščih pustimo še nekaj časa (2—3 tedne) zaprta.

Prvotna pravila za prestavljanje (sestavil jih je E. Preuss, finančni svetnik in zelo natančen, suhoparen mož) so bila zelo natančna, a čebelarji so počasi spoznali, da z drugačnim prestavljanjem dosežejo enak uspeh. Tudi med nastavljanjem enih in prestavljanjem drugih panjev ni bistvenih razlik v razvoju družin, niti v količini pridelka! Tako mnogi čebelarji prestavljajo ali nastavljajo po svoje; to delo opravljajo tudi v presledkih. Tudi kombinirano nastavljanje in prestavljanje prenesejo čebelje družine brez neugodnih posledic in ga mnogi prilagajajo svojim vremenskim in pašnim razmeram ter prav tako pridejo na svoj račun, čebelarji namreč! Tako nekateri pozneje prestavljajo družine, katerim so prvotno prazno satje samo nastavili. Čebelarji, ki prezimujejo družine v medišču, morajo seveda prestavljati navzdol, torej v obratnem smislu in redu. Kak teden dni po prestavljanju družine pregledamo, če niso morebiti v medišču potegnile matičnikov (poderimo jih!). Poskrbimo nadalje, da iz medišč odletijo vsi troti, ki so se tam polegli. Vsi temeljiti pregledi, ki smo jih omenili, so koristni že zaradi tega, ker je tako primoran vsak čebelar vsaj enkrat letno pregledati družine. Dobro se zavedam, da še zdaleč nisem povedal vsega, kar bi bilo začetniku potrebno povedati, a ni prostora! Pa še drugič kaj!

OBVESTILO

Čebelarska družina Preddvor obvešča vse čebelarje, ki nameravajo prepeljati čebele na pašo na območje naselij Preddvor, Bašelj ali Kokra, da morajo predložiti potrdila o zdravstvenem stanju čebel pri čebelarskih preglednikih oziroma predsedniku čebelarske družine Preddvor. Pri le-teh boste dobili podrobne informacije o medenju in o razpoložljivih ter primernih pasiščih.

Čebelarska družina Preddvor

ČEBELARSKA ŠOLA: DA ALI NE

JULIJ MAYER

Predno se lotim tega vprašanja, moram poseči na kratko v zgodovino razvoja slovenske čebeloreje. V stari Avstriji, v dobi obrambe pred potujčevanjem, so slovenski veljaki čutili nujno potrebo, da strnejo vse narodne vrste v skupno obrambno fronto. Zato so pozvali slovensko razumništvo, v prvi vrsti učiteljstvo in duhovništvo, ki sta bila nosilca slovenske zavednosti, da povežeta podeželske čebelarje v skupno močno organizacijo. Tudi zavedni in neodvisni kmečki posestniki so bili dobrodošli. Na podeželju so nastajale čebelarke podružnice z večjim ali manjšim številom članov in se priključevale osrednjemu društvu v Ljubljani. Kmalu so podružnice krepko delovale na vsem slovenskem ozemlju. Prvo obdobje, ki je pomenilo oblikovanje slovenske čebelarke organizacije, je bilo uspešno končano v prvih desetih letih tega stoletja, toda prva svetovna vojna je to delo prekinila.

Po vojni je bilo treba najprej obnoviti čebelarstvo organizacijo in celiti globoke rane, ki so ji bile zadane. Nove politične meje so ukiniteljstvo pošiljanje »kranjske čebele« v srednjo in zapadno Evropo in poiskati je bilo treba tržišče v novo nastali Jugoslaviji. Obenem je postalo nujno potrebno, dotedanje čebelarjenje na roje preusmeriti v čebelarjenje na med. S truda polnim delom se je osrednjemu društvu tudi ta operacija posrečila. Toda valovi napredka v tujini so pljuskali tudi čez naše čebelarke meje. Še najzaketnejši politikant je takrat spoznal, da mora vsaka organizacija imeti trdno finančno osnovo za svojo neodvisno dejavnost. Poudarek je bil na finančni osnovi. Z neumornim naporom in osebnimi žrtvami je tudi čebelarstvo osrednje društvo polagoma ustvarjalo tako finančno podlago. Na prostoru sedanjega Konzorcija na Titovi cesti v Ljubljani je nastajala ČEBELARNA. Čebelarstvo orodje, ki se je do tedaj sramežljivo potikalo po raznih dobrohotnih skladiščih, je dobilo svoj prostor in svojo prodajalno. Mizarsko podjetje Grom iz Vrhnike se je velikodušno in nesebično vključilo in izdelovalo natančne AŽ-panje, ki so jih čebelarji nabavljali v Čebelarni po res nizki ceni. Čebelarji vse Slovenije so pri njej vnovčevali svoje pridelke. S prodajo na drobno in z izvozom gozdnega medu v tujino je pritekal skromen, toda stalen dohodek, iz katerega so bili iz tujine nabavljeni potrebni novejši stroji za boljši način kuhanja voska in za izdelovanje prvovrstnih satnic. Tako je nastala SATNIŠNICA, ki je komaj zadostovala povpraševanju po kvalitetnih satnicah.

Osrednje društvo je zbiralo okrog sebe intelektualce, ki bi bili pripravljeni širiti čebelarstvo kulturo med slovenske čebelarje. Tečajji so usposabljali čebelarke predavatelje, ki so po opravljenih izpitih dobili diplome. Strokovni list SLOVENSKI ČEBELAR je postal bogat vir čebelarkega znanja. Ustanavljali so čebelarke opazovalne in plemenilne postaje in slovensko čebelarstvo je bilo na najboljši poti razcveta. Razgovori so potekali že o višjem razvoju čebelarke dejavnosti — in to v požrtvovalno dejavnost je zagazil uničevalni okupatorski škorenj.

Povojna doba je prinesla slovenskemu čebelarstvu sedanje stanje. Ena prvih odredb mu je spodrezala finančno neodvisnost in od tedaj naprej plavamo. Zakon ni znal upoštevati razlike med res privatno lastnino in lastnino neke ustanove, ki je že takrat delala v smeri izobraževanja ljudskih

množic. Od vsega bogastva predvojnje Čebelarne je ostalo nekaj milijonov starih dinarjev in pa stanovanjski prostori na Cankarjevi 3, ki so bili pridobljeni v zameno in v katerih sedaj domuje Zveza čebelarskih društev Slovenije.

Ena od predvojnih zamisli se je uresničila kmalu po vojni, ko je bila ustanovljena ČEBELARSKA ŠOLA v Ljubljani. Vzgajala naj bi poklicne čebelarje, v prvi vrsti za velepodjetje Agromel. Ker pa šola ni bila namenjena splošnemu dvigu čebelarskega znanja, ki bi bilo dosegljivo slehernemu čebelarju Slovenije, je po kratkem životarjenju zaprla svoje trudne oči.

Zakaj je temu tako, moramo pogledati malo globlje v dogajanje našega čebelarskega okolja. V naši ožji domovini stoji mnogo oseb na vodilnem mestu upravnega ali političnega položaja, ki so po svoji funkciji upravičene dajati mnenja in izjave. Toda v vseh zadnjih dvajsetih letih življenja še nisem od nobenega teh funkcionarjev slišal niti ene besede, ki bi jo lahko zapisal na račun čebelarske dejavnosti, pa bodisi kot pohvalo ali vsaj kot spodbudo za nadaljnje delo. Tako na pristojnih mestih republike kot na izvršujočih mestih prejšnjih okrajev in na odločujočih mestih sedanjih občin, ter na posvetovalnih mestih osnovnih celic v podjetjih, vlada popoln molk. Kot da čebelarske dejavnosti sploh ne bi bilo! Žalostno je to dejstvo in ta molk nam samo kaže, da štejejo našo dejavnost za nerentabilno, da je v širjenju svoje kulture enostranska in zato nezanimiva.

Po moje je tako omalovaževanje čebelarske dejavnosti naravnost žaljivo, ker meji že na preziranje. In vendar sestavljamo čebelarji močno organizacijo, ki zajema nad 6000 slovenskih čebelarjev in ki izdaja strokovni list v 6500 izvodih. List je tudi v tujini priznan kot strokovno na dostojni višini. Taka kulturna dejavnost pa je za maloštevilni slovenski narod kar upoštevanja vredna! Naši čebelarji oskrbujejo nekako 70.000 panjev s premičnim satjem in okrog 10.000 panjev z nepremičnim satjem, kar predstavlja po skromni cenitvi vsoto 18 in pol milijona novih dinarjev. Čebelnjaki, orodje in oprema so vredni najmanj 10 milijonov N din, tako da mirno lahko trdim, da je narodno premoženje, vloženo v slovensko čebelarstvo, vredno 28 do 30 milijonov NOVIH dinarjev. Ob devalvaciji dinarja tega narodnega premoženja ni bilo treba podpreti, ker stoji na lastnih trdnih nogah.

Pri skromnem računu poprečnega letnega donosa po 6 kg medu na panj, pridelajo slovenski čebelarji letno 450—480 ton medu, kar je menda daleč nad potrebo domačega trga in s tem so ustvarjene možnosti za doseg tujih valut. Vrednost medu znaša letno najmanj 4,5 milijona N din, vrednost letnega pridelka voska pa morda nekaj manj kot milijon, skupno nekako 5—5,5 milijonov N din neposrednega narodnega dohodka. Posredni dohodek od čebeloreje pa ima in spravlja kmetijsko gospodarstvo iz semenogosiškega in sadjarskega področja in to zaradi opravevanja cvetov po čebelah. V svetovnem merilu računajo ta dohodek kot 12 do 15 kratno vrednost vseh pridelkov iz čebelarstva. V Sloveniji pomeni to nekako vrednost med 60 in 75 milijoni N din. Vsako omalovaževanje ali celo zanikanje tega dejstva pa je zavestno zanikanje čebelarske dejavnosti in meji že na zlonamerno zaostalost.

Dotakniti se moram drugega, tudi bolečega vprašanja. Kadar zagleda nečebelar polno posodo medu, takoj z zavistjo v očeh blekne: »Lahek zaslužek!« Mož je vreden vsega pomilovanja, saj se ne zaveda, da je s temi besedami razkril vso svojo duševno revščino. Nikdar ni pomislil, da že nabava panjev veliko stane; veliko več požre čebelnjak, pa naj je samo zasilen; o

čebelarstem orodju in opremi nima niti pojma; in slednjič niti ni pomislil, da ni zastoj niti posoda, v kateri je videl med!

Med je vendar lahek zaslužek, saj ga čebele nabirajo na cvetju, ki niti ni čebelarjeva lastnina! Mar ni tako?

Pa nikar ne mislite, da je to le osamljen pojav. Taka miselnost je zakoreninjena v naši okolici. Kako naj si drugače razlagam, da so za zeleno mizo sedli odrasli zreli možje ter ustanavljali Če-goje in plansko s procenti višali donos medu? Zreli možje se niso zavedali, da je donos medu odvisen od paše, ta pa je odvisna od vremenskih prilik. Ali vremenske prilike lahko plansko usmerjamo? In ali ni ustanovitvi Agromela botrovala enaka miselnost? Dovolj je, da po lepi pokrajini postavimo na stotine modernih »amerikancev« in dovolj bomo imeli lahkega zaslužka, ker bo med brez truda sam pritekal v panje. Najbolj žalostno pa je dejstvo, da je eden glavnih krivcev Agromelove polomije še dolgo vedril na visokem položaju kmetijskega gospodarstva. Rušil je naše predvojne čebelarste stvaritve, sam pa ni bil zmožen niti sposoben ustvariti niti najenostavnejše ustanove, ki bi delala v prid kmetijskega gospodarstva.

Čebelarška šola — NE!

Ker sem sam šolnik, ima beseda zame trpek in zelo grenak prizvok. Tega so mi pustile izkušnje v neprestanem boju za obstanek industrijske papirniške šole, ki sem jo vodil mnoga leta od osvoboditve dalje. Poglejmo vendar resnici enkrat v oči! Današnja naša stvarnost nima kaj prida posluha za potrebe šolstva. Zanja je namreč šola neproduktivna, se pravi, pasivna panoga gospodarstva. Zato so ji odmerjena tako skromna sredstva, da se naše osnovno šolstvo naravnost bori za svoj obstanek. In vendar je osnovna šola začetek in podlaga za umski razvoj vsega naroda! Zaradi takih razmer so razumljivi porazni neuspehi na šolah. O teh nam dnevno časopisje prikazuje dovolj jasno podobo. Sicer ste pa že sami opazili, da je znanje učenca, ki zapusti osemletko, pa naj si bo v katerem koli razredu, daleč za ravnijo predvojnega šolarja.

Na delovnih mestih se potem pokaže nezadostno strokovno znanje in tudi pomanjkljivost splošne izobrazbe. In za čuda, saj trošijo gospodarske skupnosti velika sredstva za izobrazbo odraslih. Pa vendar mnoge od teh novih študentov ne sili v šolanje notranja želja, da bi si razširili umski delokrog, ampak le tisto uradno potrdilo, da so se dokopali do srednje ali celo višje izobrazbe. To potrdilo jim na delovnem mestu brez pridržka zagotavlja boljši položaj in višjo plačo. Seveda so izjeme. Pa ravno te izjeme potrjujejo gornjo trditev.

Prej omenjenim nevšečnostim bi bila podvržena tudi čebelarška šola. Hočete dokazov? V prvi številki lanskega Čebelarja je naša zveza objavila Delovni program. Prepričan sem, da so sestavljanci tega programa pred objavo temeljito pretresali načrt, to pa ne samo v čebelarških krogih, ampak tudi na merodajnih republiških forumih. Prva točka drugega odstavka se dobesedno glasi: »Zgraditev prve čebelarste šole s čebelnjakom — preizkuševališčem na Brdu pri Lukovici.« Povejte mi, prosim, kateri pristojni poslanec je to vprašanje načel in podprl v naši zbornici? Katera od prizadetih občinskih skupnosti je o tej graditvi razpravljala in pokazala pripravljenost pomagati pri uresničitvi tega programa? Katera gospodarska ustanova je

sklenila gmotno podpreti to zamisel? In slednjič, katera politična skupnost je ta kulturni program podprla in priporočila? Vidite prijatelji, sami stojimo v tej širni puščavi nerazumevanja!

Bodoči čebelarški zgradbi bodo gotovo kot vzorec služile čebelarške šole v sosednji Avstriji. Mimogrede bodi omenjeno, da so te šole nastale iz enakih potreb, toda na popolnoma drugačnih osnovah. Te šole so internatskega tipa, se pravi, da je poleg drugih prostorov v pritličju še večja soba, kjer se tečajniki zbirajo k predavanjem, v nadstropju pa je več opremljenih sob, kjer tečajniki prebivajo. Ti prostori bodo le občasno zasedeni, najpogosteje v času največje čebelarške dejavnosti in še tarkat le po nekaj zaporednih dni. To se pravi, da prostori ne bodo zadostno izkoriščeni. Obhajajo me zle slutnje, ker obstaja možnost, da te prostore zaseže krajevna skupnost za svoje namene. Naši papirniški šoli se je v obdobju 5 let to dvakrat pripetilo z utemeljivijo stanovanjske stiske. Te pomisleke mi je vsilila polemika piranske občine v lanskem decembru zaradi nezadostnega izkoriščanja počitniških domov v njenem območju.

Ko je bil članek že dokončan, sem bil opozorjen, da je premoženje družbenih organizacij vpisano kot *družbena lastnina*. Družbene organizacije pa so v zemljiški knjigi C vpisane le kot imetnik pravice do uporabe. V našem primeru pa je bodoča stavba *društvena lastnina* in kot taka vpisana v zemljiško knjigo B, ter je ne more nihče oddvojiti.

Kako gleda tujina na svojo področno čebelorejo? Zaradi prejšnje opazke začnimo kar pri sosedih Avstriji. Državna uprava se zaveda velikega gospodarskega pomena čebeloreje, zato vzdržuje čebelarški inštitut na Dunaju z izpostavo LUNZ am See in 5 čebelarških šol. Njihov obstoj je zagotovljen z dohodki iz lastne dejavnosti in s prispevki deželnih vlad. V republikah imajo 150 potovalnih učiteljev — predavateljev, ki jih plačuje kmetijska zbornica in se morajo obvezno udeleževati posebnih tečajev na inštitutu, kjer se seznanijo z najnovejšimi izsledki v čebelarstvu. Delo čebelarške Zveze je usmerjeno v dveh smereh: zagotoviti zadostno število panjev za opravevanje razvijajočega se plantažnega sadjarstva (najmanj 30 tisoč panjev!) in pa na vzrejo plemensko čistih matic, ki jih v velikem številu razpošiljajo po vsem svetu kot »Apis carnico«. Prehrambeno ministrstvo se zaveda tudi velikega pomena čebeloreje v zdravem prehranjevanju prebivalstva, zato štiti precej visoke maloprodajne cene za domači med. V Zahodni Nemčiji je čebelarška kultura na višku. Univerze vseh pokrajinskih središč Zvezne republike imajo priključene čebelarške inštitute, ki jih vodijo svetovno znani čebelarški znanstveniki in strokovnjaki. Zvezi nemških čebelarjev se je posrečilo, da je po zakonski odredbi na razpolago čebelarjem denaturiran sladkor po ceni svetovnega sladkornega trga, to je nekako za polovično ceno v prosti prodaji. Kot sredstva za denaturiranje imajo določen železov oksid ali oktosan, o čemer bo govora v posebnem članku. Tudi vse druge zahodne države Evrope priznavajo čebelarstvu velik gospodarski pomen in njegovo raziskovalno delo podpirajo iz državnih sredstev. V Sovjetski zvezi je trenutno v teku temeljita preobrazba vsega čebelarstva. Vsesplošno uvajajo malenkostno preurejene Dadantove panje z nakladami in v raziskovalno delo vlagajo ogromne napore in velika sredstva. Poljska si je v Varšavi zgradila čebelarški inštitut, ki ga vodi svetovno znani znanstvenik Wojke s svojimi sodelavci. Na Češkoslovaškem in v Romuniji niso nič na slabšem, njihovi čebelarški inštituti delujejo v sve-

tovnem merilu. Že od nekdanj slavno čebelarstvo ustanovo na Madžarskem vodi znanstvenik svetovnega slovesa ÖRÖSI PAL. Pa tudi Bolgarija, ki smo jo ob zadnji krizi označili kot najmanj razvito državo na Balkanu, ima čebelarstvo inštitut v Sofiji in se njegovo delo kaže v evropskem merilu. Tudi naša federacija leži na Balkanu in tudi mi imamo priznane čebelarske strokovnjake — znanstvenike. V Beogradu sta kar dva: dr. V. FILIPOVIĆ, profesor biologije na veterinarski fakulteti in sedanji predsednik Zveze čebelarskih organizacij SFRJ, ter dr. B. KONSTANTINOVIC. V Sarajevu živi strokovnjak za čebelje bolezni dr. MATUKA. V Zagrebu pa domuje dr. I. TOMASEC, sedanji predsednik čebelarjev Hrvatske. Toda katera naša univerza ima priključen čebelarski oddelk, ki bi resno vršil raziskovalno delo za napredek čebelarstva, pa če tudi le v republiškem merilu?

Iz gradbenega programa je razvidno, da je naši bodoči čebelarski dejavnosti na Brdu priključen tudi čebelnjak. Upam, da bo dovolj obširen, da bodo lahko tečajniki teorijo iz predavalnice takoj tesno povezali s prakso pri opravljanju panjev.

O tem našem opravljanju žnideršičev bi se rad globlje pogovoril. Med slovenskimi čebelarji ni nobenega poklicnega čebelarja, ampak smo vsi več ali manj amaterji. To se pravi, vsak od nas ima zagotovljen svoj košček kruha, bodisi da je tako ali drugače zaposlen, bodisi da je že upokojen. Zato se nam v čebelnjaku pravzaprav nikamor ne mudi. Svoje posege v panje opravljamo sicer preudarno, toda s časom ne skoparimo. Včasih pa le pridemo v kar občutno časovno stisko. Vidite, tedaj je naša lagodnost trčila ob naglico nezgodnega zunanjega življenja.

Naši čebelarski mojstri pa ne bodo smeli tako potratno trošiti časa. Njim je čas dragocen. Zato bodo pri opravljanju panjev preudarno pretehtali vsak poseg, da bo nagel, pa hkrati tudi učinkovit. Z raznim nadrobnim primerjanjem si bodo izoblikovali boljši in hitrejši način opravljanja s panji. Tečajniki bodo deležni tega izboljšavanja v obratovanju, ker bodo tudi sami sodelovali.

Grem še korak dalje, čeprav se zavedam, da se bom zameril marsikomu od vas. Posnemajoč dogajanja v zunanjem čebelarskem svetu, se tudi pri nas uveljavlja panj z nakladami. Tudi tem panjem bomo morali v prihodnje posvečati več pažnje in jim zagotoviti prostor na Brdu. Del čebelnjaka bo moral biti preurejen tako, da bodo namesto žnideršičev stali nakladni panji. Pa tudi na prostem v vrtu ob čebelnjaku bomo morali postaviti panje z nakladami. Naši čebelarski mojstri bodo tako imeli priliko preizkusiti, kateri od obeh panjev je boljši.

Bodimo si na jasnem. Kot domovanje za čebeljo družino sta si oba panja enakovredna. Oba sta tudi sposobna, da sprejmeta večjo količino medu pri nenadni dobri paši. Oba imata svoje dobre lastnosti, pa tudi svoje pomanjkljivosti, kar bo vse prišlo do izraza pri njihovem opravljanju. Problem je le v tem, kateri od teh panjev je sposoben dati čebelarju enako, če že ne večjo količino medu pri najmanjšem trudu in manjši potrošnji časa. Jedro vprašanja je torej v tem, kateri način čebelarjenja je donosnejši. Čebelarski mojstri bodo imeli sami priložnost, pri neoporečnem svojem delu in pri nepristranskem presojanju, podprtem še z zanesljivimi zapiski, ugotoviti, kaj in kje je boljše. Marsikdaj bo morala sodelovati tudi štoparica. In pri mnogih teh ugotovitvah bodo sodelovali tečajniki in tako prišli v stik z novimi zamislimi in sodobnejšimi prijemi.

Lokacija za center je kar posrečeno izbrana. Čeprav leži blizu glavne prometne ceste, je vendar toliko odmaknjena, da je tam okoli še mnogo cvetočih travnikov. Le nekaj kilometrov proti vzhodu leži Trnjava z bogato pašo v marcu na pomladnem resju. Dolinske loke v predelu Krtina — Dob so polne vrbja — zgodnja pašna in včasih precejšen donos medu! Onstran doline proti jugu raste na gričevju mnogo pravega kostanja, navadno s srednje dobro pašo. Dolinski obronki pa so proti severu, vzhodu in proti jugu posejani z obširnimi smrekovimi in jelovimi gozdovi. Vse te zaporedne paše bodo našemu centru na razpolago s prevozom na kratke proge. Tudi tu bodo naši čebelarški mojstri morali hoditi nova pota, da se ne bi priključevali večjim skladačnicam že pripeljanih panjev. Zato je motorizacija nujno potrebna! Poltonski tovornjak bo za te potrebe kot nalašč in bi voznje opravil v najkrajšem času. Pa tudi smotrno bi opravljal druge potrebne voznje in tudi Zvezi bi kdaj prav prišla njegova pomoč. Zato upoštevajte vprašanje tovornjaka že pri gradnji poslopja.

Razumljivo je, da ne bomo mogli rešiti vseh nastalih vprašanj na tako enostaven način, ampak se bo treba zateči v laboratorij. Vodil naj bi ga izkušen biolog ali biokemik, ki pa bo moral biti obenem tudi čebelar, da bo z lahkoto presodil potrebe čebelje družine. Laboratorij mora biti že od vsega začetka dobro opremljen za poznejše raziskovalno delo. Problemov ne bo nikdar zmanjkalo, sami od sebe se bodo ponujali. Da omenim le nekatere:

1. Od najboljšega čebeljega materiala v Sloveniji bo treba v tesnem sodelovanju s plemenilno postajo pod Zelenico vzrediti *čistokrono plemensko kranjico*. S popolnim jamstvom o čistosti plemena in z nepretirano ceno si bomo lahko utrlj pot v tujino, ki posebno sedaj zahteva čistokrvne karnijke. V domačem čebelnjaku na Brdu bodo morali vsi panji imeti take matice! Ob pomladanskem razvoju boste od teh matic lahko dobili na stotine mladih matic, ki bodo deloma romale pod Zelenico (prevozno sredstvo!), deloma pa se bodo sprašile v domačem čebelnjaku. Te matice označujemo kot gospodarske matice. Njihovi potomci so križanci prvega rodu (F1) in so navadno izborni medicarji. Po primerno res nizki ceni bodo tudi naši čebelarji radi segali po teh maticah. Vendar od teh matic ne smemo vzrejati rodov matic!

2. Vprašanje zdravstvenega stanja naših čebel. V tesnem sodelovanju z obstoječimi veterinarskimi službami na podeželju nuditi našim čebelarjem naglo vso možno pomoč pri zatiranju bolezni pri čebelah. Tu ne gre samo za klasične čebelje bolezni, ampak za nova obolenja, kot sta septikemija in riketioza. Ni nujno, da naš mladi center opravlja zapletene in težavne preizkuse. Zadostovalo bi, da bo strokovno izvežbana oseba evidentirala vso tovrstno literaturo in občasno poročala v našem listu o teh bolezenskih pojavih in njenem zdravljenju.

3. V čebelarških listih se vedno znova pojavljajo novice o ugodnem zdravstvenem učinku barjanskega blata oziroma barjanske vode. Na zadevni članek v našem listu je poročal mladi čebelar Stanko Tomšič z Barja, da čebele njegovega očeta, ki čebelarji že vrsto let na Barju, ne poznajo noseme. Menim, da smo temu odgovoru posvetili vse premalo pozornosti. Na podlagi kartočke pri Zvezi bo naš bodoči raziskovalno-izobraževalni center z lahkoto sestavil seznam čebelarjev oziroma njihovih panjev na območju Ljubljanskega

barja. Z lastnim prevoznim sredstvom so osebni stiki s temi čebelarji z lahkoto vzpostavljeni, laboratorijske preiskave pa bi pokazale dokončno jasno sliko. Poudarjam posebej, barjansko blato oziroma barjanska voda *ni* nobeno zdravilo zoper nose mavost, je pa uspešno zaščitno sredstvo proti tej zahrbtni bolezn. Ali ne bi bilo umestno, da bi čebelarji nudili svojim varovankam v napajalnikih to zaščitno in ceneno sredstvo v predelih, kjer se nose mavost vedno pojavlja? Prek tečajnikov bi izobraževalni center z lahkoto vplival vzgojno na čebelarje širom naše domovine.

V zvezi z barjansko vodo bi moral naš Center rešiti še eno vprašanje. Francoska zapažanja trdijo o nadvse ugodnem vplivu barjanske vode na zdravstveno stanje čebeljih družin v gozdni paši. Družine so živahne, čebele ne črnijo in ne odmirajo tako naglo. Tudi mi imamo obširna gozdna pasišča, kjer bi z »uradno« pobudo postavili napajalnike z barjansko vodo. Kontrolni pregledi in objektivna poročila prizadetih čebelarjev bi v kratkem času razčistila dejstva. Centru bi pripadala le kontrola in morebitne laboratorijske ugotovitve. Ko imamo že taka zaščitna sredstva v izobilici na razpolago, zakaj jih ne bi tudi smotrno uporabljali!

4. Zaradi spremenjenih pašnih razmer usmerjajo Bavarci svoje čebele vedno bolj na gozdno pašo. Čebelarstva organizacija in pokrajinska vlada trošita velikanska sredstva za razmnoževanje gozdne rdeče mravlje, ker je nekako dokazana navzočnost te mravlje v smrekovih in jelovih gozdovih z močnejšim razmnoževanjem ušic in zato z močnejšim izločanjem mane. Naš izobraževalni Center bi slovenskemu čebelarstvu napravil neprecenljivo uslugo, če bo posvetil temu vprašanju veliko pozornost, saj imamo tudi pri nas prostrana gozdna pasišča.

5. Nepopravljivo škodo povzročajo našim čebelam strupena škropiva, ki jih naši kmetijci in sadjarji tako brezglavo uporabljajo. Enako je bilo tudi v tujini. Vendar so že začeli prehajati na uničevanje škodljivcev z nestrupe-nimi sredstvi, ker so pravočasno ugotovili neizmerno korist čebel v naravi. Tudi v tej smeri čaka naš izobraževalni Center velika in odgovorna naloga.

Torej: raziskovalno-izobraževalnemu centru — trikrat DA!

Taka je podoba bodoče dejavnosti ustanove, ki jo slovenski čebelarji želimo postaviti v čast našega nesmrtnega čebelarja Antona JANŠE.

Živimo na ozemlju, ki je ustvarilo nenadkriljivo čebeljo zvrst »Karnijko«. Njej smo dolžni, da strnemo vse naše vrste in moči, da uresničimo zamisel čebelarkega izobraževalnega in obenem raziskovalnega Centra na Brdu pri Lukovici.

Od vašega sodelovanja, prijatelji čebelarji, je sedaj odvisno, ali bo ta Center uspeval — ali bo propadel. In seveda tudi od slovenske javnosti, ki je dolžna, da podpre naša stremljenja!

»PAŠNINA« IN PREVAŽEVALCI ČEBEL

MIRKO KUKOVIC

Že dalj časa razmišljam o problemih naših čebelarških društev, zlasti še o problemih v zvezi s prevaževalci. Članek v četrti številki Slov. čebelarja pod naslovom »Žakaj tako« pa me je spodbudil, da dam nekaj misli v zvezi s svobodnim prevažanjem čebel na pašo.

Strinjam se, da naj bo prevažanje svobodno brez vseh nepotrebnih ovir; nikakor pa ne sme biti samovoljno v taki meri, da to povzroča slabo voljo in razburjanje čebelarjev domačinov. Pa tudi čebelarško organizacijo, se pravi društvo, na območje katerega mislijo postaviti čebele v pašo, je treba upoštevati. Mislim, da ne ravna prav tisti, ki se zadovolji samo s tem, da se dogovori le z lastnikom zemljišča, kamor bo postavil čebele; ne upošteva pa razmer in zahtev tamkajšnjih čebelarjev. Tak prevaževalec se navadno ne potrudi vzpostaviti stik z društvom, na območju katerega postavi svoje čebele v pašo. Neverjetno je, kako rinejo nekateri prevaževalci čim bliže čebelarjev domačinov in to so po navadi ravno tisti, ki brez dogovora z društvom izberejo stojišče za svoje čebele češ, saj gozdna paša je svobodna.

Tako svobodno prevažanje kot si ga zamišljajo in želijo nekateri prevaževalci vodi v anarhijo in škoduje ugledu in zaupanju v čebelarško organizacijo. Precej je namreč tudi prevaževalcev, ki ne poskrbijo za veterinarsko potrdilo in prevažajo čebele brez tega. Kaj je res tako huda ovira zaprositi pristojno društvo za pasišče in dobiti pristanek za stojišče, ki si ga je morda že izbral? In poskrbeti za ustrezen pregled čebel proti boleznim, zaradi katerih je nevarnost širjenja okužbe? Je res potrebno opozarjati na Uredbo o prevažanju čebel?

Prevaževalce vedno bolj vznemirja dejstvo, da posamezna društva zahtevajo plačilo nekakšne takse od čebeljih družin, pripeljanih v pašo. To je novejši pojav, ki pa ga bomo morali nekako razumeti in tudi sprejeti, čeprav nam je zelo neprijetno slišati o kakšni dajatvi. Vedeti moramo, da društva nimajo na voljo skoraj nikakih virov finančnih sredstev, da bi mogla kaj prida pospeševati čebelarstvo na svojem območju. Mislim, da bi ravno čebelarški organizaciji morali privoščiti tak prispevek, saj se tako zbrani denar posredno vrača zopet nazaj pa čeprav v drugih oblikah; širjenje medovitih rastlin bo npr. prav gotovo učinkovitejše, če bo na voljo nekaj denarja; da ne omenjam še posebne pozornosti in dela pri zatiranju čebeljih boleznih, čemur je prav zaradi prevažanja potrebno posvečati še večjo pozornost in kar je prav tako v korist tudi prevaževalcem. Tudi z razporejanjem, urejanjem in nadziranjem pasišč so določeni stroški in delo, kar tudi zahteva vaje.

Razujem prevaževalce, da skušajo čimbolj znižati stroške prevažanja, toda, da bi ravno prispevek, ki bi ga naj plačali društvu, povzročil popolno nerentabilnost prevažanja, je nesmisel, kajti društvo prav gotovo ne bo vztrajalo pri plačilu prispevka, če se pokaže, da ni donosa. Prevaževalci radi govorijo o težavah in stroških, ki so v zvezi s prevažanjem, toda prav gotovo bi tako vztrajno ne prevažali, če se jim to res ne bi splačalo. Da pa brez truda in stroškov nikjer ne gre, je itak čisto jasno. Društva pa naj bi tako zbrani denar uporabila za zatiranje čebeljih boleznih in pospeševanje širjenja medovitih rastlin.

Imam pa tudi pripombe na mišljenje onih, ki zagovarjajo svobodno prevažanje v gozdno pašo. Kako to v resnici izgleda? Čebelarji postavijo čebele v pašo proti koncu maja in jih odpeljejo konec avgusta. Torej so tu dobre tri mesece, se pravi, večino čebelarške sezone. Znano pa je, da so zelo redka leta, ko bi gozdno drevje brez večjih presledkov dobro medilo. V teh presledkih pa je brezpašna doba, ko se kaj hitro pokaže slaba stran preobljudenosti s čebelami, da o pomanjkanju cvetnega prahu ne govorim. Iz teh razlogov čebelarjem v gozdnih predelih ne more biti vseeno, kako se čebele prevažajo in razporejajo po pasiščih. Vidim veliko razliko med pašo recimo v akaciji, kjer čebelarji po 10 do 14 dneh odpeljejo čebele na pašo v gozdne predele, kjer pustijo čebele po tri mesece, pa čeprav je med tem časom slab donos. Končno prevaževalci tudi na pasišču trgujejo z medom, kar je prav malo po volji domačim čebelarjem. Ne moremo pričakovati od čebelarške organizacije uspešnejše dejavnosti, če ji nismo pripravljeni priznati malega dohodka. Menim, da je društvena zavest nekaterih čebelarjev zelo nizka, če se upirajo plačevanju malenkostnega prispevka čebelarški organizaciji za pripeljane čebele v pašo. Zavedati se moramo, da je v prvi vrsti od čebelarjev samih odvisen napredek naše organizacije.

Najmanj, kar morajo društva zahtevati od prevaževalcev je, da le-ti postavijo svoje čebele v pašo po predhodnem dogovoru in predložijo tudi ustrezna dokazila o zdravstvenem stanju čebeljih družin. To pa ni nikaka kršitev svobode prevažanja, kajti, če mora imeti društvo pregled nad svojimi člani, potem je vsekakor tudi upravičeno vedeti kdo, koliko, in od kod postavlja svoje čebele na območje društva.

Tisti čebelarji (najbrž tega naziva ne zaslužijo) pa, ki menijo, da lahko v gozdnih predelih pod parolo svobodnega prevažanja postavljajo svoje čebele kjerkoli — tudi na takem območju, kjer je v neposredni bližini že okrog sto panjev domačih čebelarjev, se bodo morali najprej priučiti nekaj osnovnih moralnih načel, katerih eno je tudi predhoden sporazum ob upoštevanju razmere na pasišču. Te pa poznajo najbolj predstavniki društev. Končno pa bi bila tudi dolžnost društev, da bdijo nad tem, kako *njihovi* člani-prevaževalci upoštevajo to moralno plat prevažanja. Nič ne bi škodovalo, če bi tudi javno zvedeli za tiste čebelarje, ki ne upoštevajo osnovnih načel čebelarške morale.

Pripomba uredništva: Vprašanje pobiranja poprečne odškodnine za pripeljane čebele na pašo bo obravnaval odsek za prevoze pri Zvezi. Po našem mnenju naj bi pobirali odškodnino za delo, ki ga ima organizacija s pripeljanimi čebelami, se pravi od nadzorstva, urejanje pasišč, stojišča in podobno.

ČEBELARJI OPROŠČENI PLAČILA CESTNINE

IVAN KRANJČ

Dne 19. oktobra 1968 sem zaprosil Republiški sekretariat za notranje zadeve v Ljubljani, da mi odobri plačevanje cestne takse in druge pristojbine za tovornjak Zastava 620, ki ga uporabljam izključno za prevoz čebel, vsako leto le za čas od 1. maja do 31. oktobra, tj. za čas čebelarške sezone 6 mesecev letno.

Mojo prošnjo so podprli z obrazložitvijo Zveza čebelarških društev za Slovenijo, Zavod za čebelarstvo Slovenije, Poslovno udruženje za pčelarstvo Jugoslavije v Beogradu in Čebelarško društvo Nova Gorica. Vsekakor hvale vredna poteza za tako enoten nastop v interesu napredka našega čebelarstva. Na tem mestu se vsem iskreno zahvaljujem.

Prošnja je bila ugodno rešena in sicer tako, da je Skupščina občine Nova Gorica izdala odlok, da vsi čebelarji goriške občine lahko registrirajo svoja tovorna vozila nosilnosti do dveh ton od 1. maja do 31. oktobra s tem, da tudi plačajo cestno in komunalno takso le za šest mesecev.

V naši občini ima šest čebelarjev lastno vozilo za prevoz čebel. Koliko je čebelarju potrebno vozilo, ve vsak napreden človek, pa tudi naši republiški in občinski organi so pravilno ocenili vrednost čebelarstva, za kar se jim vsi lepo zahvaljujemo!

Pripomba uredništva:

Vprašanju oprostitev plačila cestnine je Zveza posvetila posebno pozornost. Na dopis tov. Ivana Kranjca je Zveza v dveh obširnih dopisih Republiškem sekretariatu za finance obrazložila pomen in stanje čebelarstva pri nas. Pašne razmere se zaradi sodobnih agrotehničnih ukrepov iz leta v leto slabšajo. Čebelarjenje na stalnem mestu ni več uspešno, kmetje ga opuščajo. Čebelarji morajo zato prevažati svoje čebele na druga pasišča. Tisti, ki imajo svoje prevozno sredstvo, in ki ga uporabljajo samo za prevažanje čebel s paše na pašo, imajo sedaj možnost dobiti oprostitev plačila cestnine za pol leta pri svoji občinski skupščini.

JEŽ IN ČEBELAR

FRANČEK SIVIC

Ne spominjam se, da bi kdaj v čebelarškem slovstvu omenjali v zvezi s čebelo tudi ježa, ne kot njenega sovražnika, še manj kot prijatelja. Pa vendar je lahko ta plašna, nočna živalca v določenih okoliščinah čebelarjev zaveznik, o čemer sem se sam prepričal preteklo jesen. Ko smo septembra meseca pripeljali panje s paše, je bilo potrebno urediti že nekoliko zanemarjeno okolico čebelnjaka, predvsem populiti travo, ki se je razrasla med letom in ki je prej nisem utegnil odstraniti. Navado imam tudi, da vsako jesen posujem tla z drobnim belim peskom. Prejšnja leta se je pred naletno desko vedno nabralo precej mrtvic, ki so se močno odražale od bele podlage. Zdaj pa je preteklo že nekaj dni, kar so bil panji doma, a o mrtvicah pred čebelnjakom ni bilo nobenega sledu. Čez dan se jih je sicer vedno nekaj nabralo, toda čez

noč so izginile do poslednje. Sprva sem domneval, da jih žre krastača. Nekega zgodnjega jutra pa sem presenetil pred čebelnjakom štiri mlade ježke, nerodno stopicajoče na šibkih nogah, ki so se glasno cmokajoč, kakor slabo vzgojeni otroci, mastili z mrtvimi čebelami. Ker sem stal čisto mirno, me sploh niso opazili. Pobirali so samo mrtvice, živih čebel, lazečih ali počivajočih na pesku, se niso upali lotiti, razen če niso le-te očitno kazale, da so že čisto na koncu svojih moči. Tako umirajočo čebelo je ježek nekajkrat napadel s prednjo nožico ali s smrkom, se po vsakem napadu bliskovito umaknil in šele, ko se žuželka ni več ganila, jo je slastno pohrustal.

Zdelo se mi je, da jih čebelji piki ne motijo preveč. Tu in tam je kateri zapihal in zakašljaj, ker se mu je želo zadrlo v jezik, a se je hitro umiril. Sicer je pa znano, da ježu niti kačji pik ne more do živega in da kačo z velikim tekom pospravi s strupeno glavo vred, če mu le pride pod zobe.

Gostije z mrtvicami so trajale do konca oktobra. Z nastopom hladnejših dni so ježki izginili, verjetno pod čebelnjak, kjer bodo prezimili. Privoščim jim sladko zimsko spanje. Izkazali so se za koristne, saj so okolico čebelnjaka temeljito očistili mrtvic, ki bi sicer razpadale in okuževale tla.

Čebele na zgodnjem spomladanskem cvetju

TAM KJER RASTE METVICA

ANTON NOVAK

S tovarišem Frančkom Korenom iz Hrastja Mote sva že videla žepkova pasišča. Tudi kraje, kjer raste jesenska resa, sva si že ogledala. Čebele sva pasla v Liki, tov. Koren je kot čebelar že pil ovčje mleko v Deliblatski peščari. Pravi, da tja ne gre več. Nisva pa še do sedaj nikoli videla terena, kjer raste metvica.

Ker je bila lanska pomlad suha, sva se odločila, da bova pregledala tudi ta teren. Računala sva, da bo metvica zgodaj cvetela, ter zaradi tega tudi medila. Vedela sva sicer, da sva za prevoz čebel na metvico prepozna, vendar se nama je zdelo dovolj, da te kraje поблиže spoznava.

21. julija 1968 sva z avtom krenila proti Zagrebu, nato pa po avto cesti vse do Kutine. Po podatkih iz razne literature bi v okolici tega kraja morala rasti metvica na večjem območju. Cesta je bila v redu. Avto je hitro pobiral kilometre. Tudi sva računala s tem, da dežuje tudi v Liki, kjer je dež gotovo zelo potreben. V okolici Kutine sva res našla po dolgem iskanju polja metvice. Bila je že v zadnji tretjini cvetenja. Med njo je bilo mnogo bele detelje. Nek domačin je nama povedal, da je glavno območje, kjer raste metvica, v okolici kraja Gušče na Lonjskem polju. Zato sva krenila nazaj do ceste, ki vodi proti Sisku. Kmalu sva bila na Lonjskem polju. V bližini kraja Gušče sva našla metvico. Ni bilo dosti dovoženih čebel. Te so tudi slabo letele, čeprav je prenehalo deževati in je sijalo sonce. Čim sva se preveč približala čebelam, so postale kar besne. Franček, ki ga je nekaj čebel pičilo, je spoznal, da so v resnici čebele na metvici razkačene. Med metvico je bilo tudi dosti bele detelje, pa tudi drenak, ki ga čebele radi obletavajo. Naju je seveda zanimalo, kako je z donosom. Zvedela sva, da dnevno AŽ-panj prinese le približno pol kilograma. To je za tako dolg prevoz gotovo premalo. Tudi drugod med potjo, tako v Trebežu, Krapiju, vse do Jasenovca, sva videla metvičina polja. Na žalost pa nikjer metvica ni medila. Vzroka za to nama nihče ni vedel povedati. Tudi sama se temu čudiva, saj je pričela metvica letos cveteti nekako v začetku julija. Čebelarji domačini čebelarijo večinoma v koših. Le tu in tam je bilo videti kake zbite panje. Pa so tudi take družine tu in tam bile na tehtnici. Čebele v jeseni žveplajo. Puste si le nekaj plemenjakov, da v naslednjem letu roje ter nosijo med. Tako nama je povedala neka ženska čebelarka. Opozorila sva jo na to, da lahko čebele tudi prežene in jih ne bi bilo treba moriti. Povedala je, da je s tem preveč dela. Tudi hrast kako leto tukaj dobro medi. Lani ni bilo na njem ničesar.

V bližini Jasenovca so čebelarji, ki so pripeljali kakih 100 AŽ-panjev iz Novske, čebele že selili nazaj v Novsko. Ničesar niso točili.

Iz Jasenovca sva po asfaltu krenila proti Novski, nato pa proti Zagrebu in domov.

»Ni mi žal, da sva vse to videla,« mi je povedal tov. Franček. Dodal pa je še: »Na metvici mojih čebel nihče ne bo videl. So preslabe ceste. Sicer pa v začetku julija navadno pri nas cvete in medi pravi kostanj. Na tem pa moje čebele tudi nekaj naberejo!«

Sam nisem tega mnenja. Če bi kdaj metvica res zamedila, pa drugod takrat ne bi bilo paše, bi se za prevoz le odločil, kljub slabim prometnim zvezam.

PANJ Z NAKLADAMI IN ŠE KAJ

(Nadaljevanje in konec)

JULIJ MAYER

Sledi presenečenje.

Odkod pa jemlje brat Adam v mesecu marcu mlade že preizkušene matice za zamenjavo? Le odkod je material za izravnavo moči v 520 panjih? Edini možen odgovor se glasi: *Za vsakim teh panjev stoji rezerva družina!*

Torej je samostansko čebelarstvo v Buckfastu sestavljeno iz dveh različni oddelkov: prvi skrbi za vzrejo matic in te matice morajo v prvih dveh mesecih vzrediti družino, ki se mora do zime razviti v plemenjaka z zadostno količino zimske zaloge. Do marca je matica že pokazala svojo vrednost in tedaj pride v proizvodni del samostanskega čebelarstva, ki dobavlja edino med in gradi satje.

Pa še eno vprašanje se mi vsiljuje. Ali je brat Adam edini čebelar, ki opravlja vsa čebelarska dela, ali ima pomočnike v sobratih in koliko je teh pomočnikov?

Če še tako skrbno prebiramo članke brata Adama, o vsem tem ne bomo zasledili nobene besedice. Ali je na podlagi teh ugotovitev mogoče šteti še vedno po 50 kg čistega donosa na panj? Tako je torej v resnici sodobno urejeno čebelarjenje v Buckfastu.

*

Nekoliko bolj odkrit je poklicni čebelar SCHLICHTING⁷⁾. Od leta 1949. čebelari s panji z nakladami na 10 satov in so panji še vedno v rabi. Zadnja tri leta pa uvaja panje iz umetnih snovi na 8 satov, ker so lažji. Pod spodnjo naklado je posebno prirejena podnica, visoka 10 cm in opremljena z dvema dušnikoma za zračenje ob prevažanju. Dosljej se mu pri prevozu še ni zadušila niti najmočnejša družina. Vsaka naklada ima v podolžni steni izvrtano colsko odprtino, ki se po potrebi zapira z zamaškom, je pa čez pašne mesece odprta. Tem prezračevalnim odprtinam pripisuje lastnik, da njegove družine niso toliko nagnjene k rojenju. Zaradi teh odprtin ni imel niti spomladi v repici niti jeseni v resju sitnosti zaradi ropanja. Ob prevažanju uporablja »oprte«, ti močni konopljeni pasovi izborna služijo namenu in so obenem priročna trdna oprijemališča.

Od doma vzgojenih matic zahteva, da močno zalegajo, da se družine naglo razvijajo in je donos velik. Na jesen mora družina dobro zasedati dva nastavka.

Tri tedne pred prevozom v pomladno repico izvršijo temeljit pregled. Panj mora imeti zalego najmanj na 10 satih. V neugodnih letinah krepki panje z zalego iz rezervnih panjev. V repico postavlja panje v skupinah po 6 družin, vsaka obsega 4 naklade z matično rešetko na sredini. Vsaka družina mora letno izdelati 10 satnic, ob ugodnih letinah tudi več.

Ze v aprilu nudi panjem možnost, da si vzrejajo trote, da so ob poznejši vzreji matic zreli za parjenje. Skrbno pazi, da noben rejnik ne goji več kot 10—12 matičnikov. Panje, ki nagibajo k rojenju, slabi z odvzemanjem pokrite zalege, da z njo krepki narejence. Družine, ki pa še nadalje trdovratno silijo na roj, dobe med dosedanji nakladi plodišča vtaknjeno še tretjo naklado. Le na ta način odvrta družine z enoletno matico od rojenja. Narejenci z letošnjimi maticami morajo v dveh mesecih dokazati svojo razvojno spo-

sobnost, da bodo postali na jesenski paši v resju dobri plemenjaki. Ako odpovedo, uniči matice, zalego pa razdeli drugim panjem.

Po točenju zamenja vse stare matice in odstrani skoro 2/3 toletnih matic z nezadostnimi donosi. Na poletno pašo potuje vedno le s tremi nakladami brez matične rešetke, ker se matica zadržuje v poznejšem zimskem gnezdu in ne sili v vrhno naklado. Vse družine imajo v spodnjem nastavku satnik preurejen na pitalnik s suhim sladkorjem, ki ga črpajo le ob brezpašni dobi. Kakor hitro se odpre paša, čebele zapustijo sladkor. Že od leta 1950. prezimujejo njegove družine v dveh nadstropjih in so zimske izgube vedno pod 5 %.

Schlichting priznava, da si je svoje čebelarstvo gradil postopoma, ker so nabavni stroški za panje zelo visoki. Za vsako družino potrebuje namreč 4 naklade in še 2 nakladi za njeno rezervno družino. Iz tega je razvidno, da ima tudi on dva čebelarstva obrata: pridobitni del z močnim družinami v več nakladah, kar je čebelarjenje na med, in reprodukcijski del, ki oskrbuje prvega z živim materialom, kar bi lahko imenovali čebelarjenje na roje.

*

Velečebelarstvo kemično farmacevtskega podjetja Mack v Illertissenu na Bavarskem*) vzdržuje 1100 do 1300 panjev za pridobivanje medu. Podjetje je tudi našim čebelarjem znano po njegovem zdravilu proti nose mavosti — Nosemack. Čebelarstvo vodi poklicni čebelarji mojster SCHLÜTER že nad 50 let. Tvrdba potrebuje ogromne količine čebeljega strupa za svoje izdelke. Prej je 100 do 120 delavk pet mesecev odvezemalo čebelam strup. Odkar pa je mojster iznašel in s patentom zaščitil mehanični način pridobivanja strupa, je delo izvršeno v 3 tednih za dvojno količino strupa.

Zato se je morala čebeloreja osamosvojiti in je leta 1950 postala samostojna ekonomska enota. Schlüter si je vzgojil 5 sodelavcev, poklicnih čebelarskih pomočnikov. Z njimi opravlja vse panje, razmeščene na 24 različnih stojiščih po 48 družin. Panji niso postavljeni v eni vrsti, ampak tako, da tvorijo 3 skupine po 16 družin, vsaka z drugo smerjo izleta. Poleg tega je med vsakim 8. in 9. panjem primeren razmak za prehod. Panji stoje na navadnih letvah, pred žreli imajo poševno položeno strešno lepenko, da čebelam olajšajo nalet in da trava ne raste v žrela.

Da z delom pri odprtih panjih v brezpašni dobi ne povzročajo ropanja, najprej odkrijejo vse panje na stojišču. Vse odvzete dele polože enostavno v travo za panji. Tako dobi stojišče naenkrat popolnoma spremenjeno podobo in vse čebele so namah zbegane, posebno še, ker čebelarji hodijo med panji. Delovno skupino tvorijo 4 čebelarji; trije opravljajo potrebna dela v panjih, četrti dostavlja ali odnaša satnike, matice ali orodje. Šele po končanem delu na celotnem stojišču, uredijo panje in stojišče je zopet kot prej. Celotno čebelarstvo je osnovano na intenzivnem prevažanju s pasišča na pasišče. Osem dni je odmerjenih za delo na stojiščih, deveti dan je določen za vzrejo matic ali za delo v domačem čebelnjaku, deseti dan pa se začne delo znova na pasiščih. Čarobna formula, da zmorejo v glavni sezoni vse to delo, je — *rutina* —, to je naglica, s katero opravljajo vsa čebelarstva opravila kot vsi drugi čebelarji in ki so si jo morali pridobiti v nenehnem tekmovanju s časom. Za doseg uspehov so si postavili tale program:

1. neprestano prevažanje,
2. načrtna vzreja plemenskih matic in
3. brezpogojno preprečevanje rojev v zvezi z narejenci.

V dveh letih intenzivnega iskanja in preverjanja je Schlüter našel 80 zanesljivih pasišč v južnih predelih Zvezne republike, to pomeni, da so v kratki sezoni medenja praktično skoraj vsako drugo noč na cesti za daljše ali krajše prevažanje. Ob času točenja morajo opraviti tudi po tri vožnje dnevno, da prepeljejo polna medišča domov, kjer jih dve delavki iztočita s popolno mehanizacijo. Zanimivo je, da izkoriščajo tudi pašo na tobačnih nasadih v Weimarski okolici. Med sam ni dosti vreden, jim pa izborna služi pri vzreji matic.

O reproduksijskem delu čebelarskega obrata ne govori dosti. Edini podatek o tem je v zvezi s hojevo pašo. Približno sredi julija postavijo polovico panjev, pa te pošteno okrepljene, na hojeva pasišča v Črni les (Schwarzwald). Družine se vrnejo domov izredno izčrpane in zelo majhne. Toda zanje je že preskrbljeno. Nanje čaka namreč dovoljno število narejencev na 7 satov. Celotno rezervno družino dodajo izčrpanemu panju, ki mu istočasno od vzamejo oziroma zamenjajo matico.

Letno vzredijo 7000 mladih matic. Polovico jih prodajo neoplojenih, drugo polovico pa pošljejo na lastno plemenilno postajo v odročni dolini, obdani od 2000 m visokih gora, in kamor je tujim trotom dostop nemogoč. To je edini podatek, ki nam utegne kaj povedati o njihovih rezervnih družinah. Če računamo samo 60 %-no uspešno praho, dobijo s plemenilne postaje nad 2000 opršenih mladih matic. Ker imajo stalno nekaj nad 1100 panjev za pridobivanje medu in še nekaj sto narejencev, je mladih matic več kot preveč na razpolago za odbiranje po kakovosti.

Za vzrejo matic ima Schlüter stalno 170 panjev tistih domačink, ki so se izoblikovale v zahodnih predelih na poznoletnih vresiščih. Pasma je zelo rojiva, rada gradi in goji matičnike in tudi rada gradi satje. Vzrejajo le s presajanjem žrk. Matico zaprejo v matičnico, ki jo vložijo v zato izrezan prostor v satu. Sat pa vložijo v panj tako, da je matica blizu žrela. Ker prehajajo čebele vedno mimo matice, ne grade toliko zasilnih matičnikov, kot bi jih sicer. Vendar dobivajo od zasilnih in poznejših matičnikov marsikatero leto tudi do 15 kg matičnega mlečka!

Točno 9. dan potem, ko so matico pripravili, pregledajo panj z zasilnimi matičniki in matico odstranijo. V panj vložijo vzrejni satnik s 3 krat po 20 matičnikov in istočasno nudijo družini pol litra razredčenega medu. Zvečer dobi družina še enkrat pol litra klaje in še enkrat ponoči, če je noč hladna. Tako vzdržujejo v družinah rejno temperaturo, ker v teh prvih urah se odloča, koliko matičnikov bo družina sprejela in pozneje gojila. Družina mora občutiti nenehni dotok hrane, mora dobiti občutek izobilja in bo zato tem raje gojila več matičnikov. Normalno računajo s 40 matičniki na rejnika. Od pašnih razmer okolja je odvisno, koliko klaje bodo panju še dali.

V rabi imajo enosatne plemenilnike, ker je zanje potrebno razmeroma le malo čebel in, ker laže nadzirajo, kdaj začne mlada matica zalegati. Napolnjene plemenilnike z mladimi maticami postavijo za trikrat 24 ur v temno klet, da čebele izdelajo med tem časom precejšen srčast sat.

Prej so obratovali s triletnimi maticami, pa so imeli preko 12 % zimskih izgub. Zato je prešel mojster na dveletno zamenjavo matic in je takoj znižal izgube na 5 %.

Za donos medu določene družine vzdržujejo čim dalje v razvojni fazi. To se jim posreči z večkratnim zamenjavanjem obeh plodiščnih naklad. To jim kar dobro uspe, posebno ker so na posameznih stojščih vse matice iste

starosti, kar zelo poenostavlja tudi delo. Vendar slej ko prej dospejo družine do viška razvoja, se pravi, da bi se začele pripravljati na roj. Do tega pa ne pride, ker odvezemajo med in po 3 do 4 sate s pokrito zalego s čebelami vred. Družine dobijo za odvzete sate satnice, ki jih nemudoma začnejo graditi in matica ima obilo prostora za zaleganje. Prav trdovratnim družinam odvzamejo vso pokrito zalego brez čebel in jo porazdele med narejence. Tem pa odvzamejo enako število satov z odkrito zalego in jih dajo trdovratnežu. V panju je sedaj ogromna količina žrk, ki zaposli vse čebele do jilje in panj ne misli več na rojenje.

Sate s pokrito zalego porazdele posamezno na narejence. Narejence dobi 4 sate pokrite zalege, 2 sata z medom in obnožino in 1 satnico ter mlado že spraseno matico. Take narejence prodajajo po 60 mark, kar odgovarja vrednosti 20 funtov medu. Vedno pa imajo premalo narejencev, ker jih mnogo porabijo v lastnem čebelarstvu, čeprav je veliko povpraševanje po narejencih. Ta postopek ponavaljajo po potrebi vsakih 9 dni.

*

Iz gornjih podatkov je razvidno, da imajo poklicni čebelarji urejene svoje obrate tako, da vzdržujejo poleg čebelarjenja na med še drugi del, ki skrbi za matice in za zadostno število čebel oziroma zaželenih satov za krepitev prvih panjev.

In zopet se moram povrniti v Sovjetsko zvezo. Znanstvenik-biolog TARANOV¹⁰⁾ je s poskusi pokazal, kako neverjetno in naglo se razvije navaden roj v velikanskega plemenjaka, ako ga deseti dan po vsaditvi okrepijo z dvema satoma pokrite zalege in enako okrepitev ponovimo zopet v razmaku desetih dni. Tako krepljenje je biološko utemeljeno. Eden najvažnejših pogojev za ugoden razvoj družine so čebele do jilje. To so čebele določene starosti, ki se jim krmilne žleze razvijajo. Toda, ko je dosežen višek tega razvoja, krmilne žleze polagoma usihajo in rojeve mladice polagoma izpadajo kot do jilje. Ker še ni novega naraščanja, nastane pomanjkanje do jilje in družina se ne more več povoljno razvijati. V to stisko prinese prva krepitev na tisoče mladih čebel, ki kmalu preplavijo panj s krmilnim sokom. Matica torej neovirano lahko zalega in, ko pride čez 10 dni ponovna krepitev, je panj tako natrpan do jilje, da bi zanje skoro zmanjkalo potrebnih žrk.

Ker je sovjetska zemlja v mnogih predelih še nedotaknjena in še mnogo medenih virov ni dovoljno izkoriščenih, se znanstveniki ukvarjajo z zamislijo nekakih »paketnih« čebel po ameriškem načinu. Južni predeli države, kjer nastopa pomlad bolj zgodaj, naj bi gojili čebele na roje, ki bi jih v pol kilogramskih pošiljkah brez matice oddajali severnim pokrajinam za zgoraj omenjeni način krepitev.

Povzetek

Sodobna čebeloreja operira z močnimi družinami v panjih z mnogo prostora. Rentabilno čebelarjenje na med je možno le z rodovitnimi enoletnimi maticami. Razmnožujejo jih z narejenci, ki dobijo takoj že oplojeno mlado matico. Rezervni oddelek ima enako število družin kot pridobitni del. Rojenje krotijo z odvzemanjem pokrite zalege, s katero krepijo narejence. Z intenzivnim prevažanjem nudijo družinam stalno pašo in matice vse leto močno za-

legajo. Plodišča so vse leto v dveh nadstropjih. Prezimujejo z zimsko zalogo 20—22 kg.

Glede AŽ panja v doglednem času ni nevarnosti, da bi se moral umakniti drugemu panju. Ako pa hočemo, da se bo tudi v bodočnosti obdržal, bomo morali izvesti nujno reformo v načinu obratovanja in prezimovanja v njem.

Literatura:

1. K. BAIER: Kommentar zum Lichtbildvortrag in Soltau — Komentar k predavanju s slikami v Soltau. — Allg. D. Imkerzeitung 1968.

2. J. C. BREMER: Hat die Grösse und vor allem die Höhe der Wabenfläche Einfluss auf die Überwinterungsstärke und die Frühjahrsentwicklung der Bienenvölker — Ali vpliva velikost satu, v prvi vrsti pa njegova višina, na moč prezimujoče družine in za njen pomladanski razvoj? — Die Biene 1968.

3. Dr. BRETSCHKO: Zweiraumvölker im Frühjahr — Družine v dveh nakladah na pomlad. — Steirischer Imkerbote 1967.

4. K. EICKMEYER: Adams Grundsätze und Erfahrungen — Teze in izkušnje brata Adam. — NDW, Imkerzeitung 1968.

5. A. KEHRLÉ:

a) Auf der Suche nach den besten Bienenstämmen — Ob iskanju najboljših čebelje pasme. — Knjiga.

2. Meine Betriebsweise als Grundlage meines imkerlichen Erfolges — Moj način čebelarjenja kot podlaga mojih uspehov. — Die Biene 1960.

6. I. KRANJC: Čebelarjenje v Langsthorthovem panju — Slovenski Čebelar 1968.

7. G. SCHLICHTING: Meine Magazin.Imkerei — Moje čebelarjenje s panji z nakladami. — NWD, Imkerzeitung 1968.

8. K. SCHLÜTER: Kniffe und Winke auf dem Bienenstand — Ukane in namigi v čebelnjaku. — NWD, Imkerzeitung 1968.

9. J. SABARSOV: Vyoj nastavkovih uli v Sovetskem svazu — Razvoj panjev z nakladami v Sovjetski Zvezi. — Včelarstvu 1967.

10. Dr. TARANOV' Versuche mit der Magazinbeute — Poskusi s panji z nakladami. — Apiacta 1967.

ČEBELAR ANTON JANŠA IN SODOBNIKI

(Razširjeno radijsko predavanje)

LEPOLD DEBEVEC

Po homatijah tridesetletne vojne se je Evropa malone še celo stoletje dušila v hudi krizi zaradi pomanjkanja in nereda kljub temu, da so se gospodarski in ostali odločilni možje močno trudili, da bi težave čimprej prebredli ali vsaj kolikor toliko omilili. Zemljiškega gospoda — fevdalca je trlo nezadovoljstvo, ko je moral sproti valiti na ramena podložnikov vedno nova in nova bremena, ki mu jih je neumorno nalagala deželna oblast, ko mu je hkrati vse bolj utesnjevala njegove »pravice«. Naš kmečki človek — nepismeni tlačan — se je spričo zaostalih in neprimernih proizvodnih sredstev z največjo nujno in nejevoljo, ki je ni skrival, otepal zenasitnega fevdalca. S podobnimi težavami so se v prvih desetletjih osemnajstega stoletja oteпали tudi drugod po Evropi. In v nemških deželah, kjer je dolgotrajna vojna najhujše pustošila ter so cele pokrajine ostale povsem brez prebivalstva, so prav v tistih letih iznašli nekakšno »zdravilo«, s katerim naj bi naposled le nekoliko uredili nevzdržno gospodarsko stanje.

Novi nazor — fiziokratizem — je učil, da je le s poljedelstvom in živinorejo možno ustvariti pogoje za zadovoljivo prehrano podeželja in ustvariti še

presežke za mestno prebivalstvo. V prvih desetletjih osemnajstega stoletja so pristaši novih načel (*fiziokrati*) pričeli glasno in z veliko vnemo priporočati in širiti odrešilno novost. Deželni oblastniki in vladarji so novost brž zasledili in sklepali: večja proizvodnja v kmetijstvu, večji zemljiški davek, torej več dohodkov za vedno prazne državne blagajne! Seveda so tudi centralni uradi (vlade) usmerjali svoje pospeševalno delo v smislu novih načel. Medtem ko so eni dajali prednost ustanavljanju »kmetijskih družb«, imenovali so jih tudi ekonomske, ki naj bi prevzele vso nadaljnjo skrb za pospeševanje kmetijskih panog in za večji ter boljši pridelek v kmetijstvu, je pruski kralj Friderik II., znani nasprotnik cesarice Marije Terezije, preprosto in kar po vojaško zapovedal kmetom, da se morajo ukvarjati tudi s čebelami, število čebeljih panjev pa je določil po obsežnosti posamezne kmetije.

Polagoma so se pričeli pri kmetijskih družbah oglašati z najrazličnejšimi predlogi bolj ali manj sposobni posamezniki. Eden takih tipičnih najvztrajnejših fiziokratov je bil v nemških deželah *Johann Riem*, po poklicu lekarnar v pokrajini Pfalz, ki se je v svojih mladih letih v domači hiši površno seznanil s kmečkim delom in problemi, tudi pri čebelah, a je iz tega malenkostnega znanja z največjo avtoritativnostjo napisal 90 obsežnih knjig, od tega celih 50 za izboljšanje načina čebelarjenja v domačem Pfalzu. Vse to delo je opravil v globokem prepričanju, da je v vseh teh rečeh nezmotljiv mojster!

Proti koncu šestdesetih let osemnajstega stoletja je Dunajska gospodarska družba za nameravano čebelarsko šolo, ki jo je hotela urediti na svoje stroške, iskala pripravnega človeka za mesto čebelarskega učitelja in upravnika te šole. Dopisovala je z znanim lužiškosrbskim čebelarjem, pastorjem Šerakom

Rojstna hiša in čebelnjak Antona Janše

iz Budišinka v Gornji Lužici, da izbere in priporoči takega človeka. Spomladi l. 1769. (torej natanko pred 200 leti) se je oglasil za to službo naš gorenjski rojak, 35 letni Anton Janša z Breznice, ki je takrat že tretje leto obiskoval bakrorezno-risarsko šolo slikarske akademije na Dunaju. Janša se je poleg slikarstva že od mladih let še posebej zanimal za čebelarstvo, v katerem se je v domačem očetovem čebelnjaku izvežbal za pravega mojstra. Moral je napraviti dober vtis: bil je sprejet, sprva sicer začasno, a že naslednje leto je postal stalen učitelj čebelarstva in vodja omenjene čebelarške šole. Z zneskom 250 goldinarjev, določenim za ureditev šole, se je novi učitelj takoj lotil ureditve vzornega čebelnjaka v dunajskem Augartnu, kakor je bilo prvotno nameravano, a so pozneje šolo premestili v Schönbrunn, v takomenovani tovarniški vrt (Fabriksgarten). Ko pa so se tudi tu pokazale ovire, je bila čebelaraska šola končno premeščena v Meidling. Po odobrenih načrtih naj bi šola imela čebelarstvo s 40 panji čebel, polovico panjev naj bi kupila, drugo polovico naj bi dopolnili s prirejo (roji).

Čebelarška šola je kmalu zaslovela ne le doma, ampak tudi drugod po Evropi. Učenci so se oglašali od vseh strani. Čebelarstvu se je obetala nova doba, doba razeveta. Na pobudo cesarice Marije Terezije, oziroma njene vlade (dvorne pisarne), so v cesarski monarhiji ustanovili še nekaj čebelarških šol. Najprej na Moravskem, v glavnem mestu Brnu, ki so jo po treh letih preselili dalje na vzhod v *Vsetin*. Na moravski čebelarški šoli je poučeval Janšev učenec *Johann Span*. Nato so na stroške čeških deželnih stanov ustanovili čebelarško šolo v *Novem Kninu* (okraj Beroun), kjer je bil nameščen za čebelarškega učitelja drugi Janšev učenec *Johan Hallmann*, ki ga je za to mesto priporočil Janšev naslednik na dunajski šoli *Josef Münzberg*. Izbrani kraj pa ni bil primeren za čebelarško šolo in čebelarjenje, zato je šola poslovala z veliko izgubo. Pa tudi Janša ni bilo poleg!

Med znanimi Janševimi učenci se večkrat omenjajo: Kratzer, Josef Töldi, Georg Rohmoser, Franz Josef Pössl, Thomas Wildmann in še več drugih poleg že preje imenovanih Spana in Hallmanna.

Hkrati z delom na šoli se je Janša pričel ukvarjati tudi s pisanjem, da bi ustregel želji svojih učencev in deloma tudi želji javnosti, izraženi v dunajskem časopisu. Tako je že po pičlih dveh letih Janševega dela na šoli zagledalo leta 1771. beli dan njegovo prvo delo »Razprava o rojenju čebel«, seveda v nemškem jeziku, ki se ga je nadarjeni Gorenjec naučil v tistih petih letih, ki jih je bil preživel na Dunaju.

Dve leti po njegovi smrti, leta 1775., je izšlo Janševo drugo, obširnejše delo »Popolni nauk o čebelarstvu«, ki ga je izdal njegov učenec in naslednik v čebelarški šoli Josef Münzberg. Izšlo je še več izdaj Janševih del, njegovo prvo delo je izšlo še: 1774, 1775, 1926; njegov »Popolni nauk« pa še v letih 1777, 1790, 1807 in 1900. *Slovenski* prevod Janševe »Razprave o rojenju« je izšel leta 1906, isto leto tudi drugi *slovenski* prevod »Popolnega nauka«, medtem ko je prvi izšel v Celju že leta 1792, tretji pa v Ljubljani leta 1922.

Že zelo zgodaj je izšlo tudi nekaj prevodov v češkem jeziku, in sicer celotni Popolni nauk l. 1777, isti v izvlečku pa leta 1775 in 1849.

Janša je doživel komaj pičlih 39 let, mnogo premalo, da bi mogel pokazati vse svoje znanje in zmogljivost. Umrli je l. 1775 na Dunaju.

Baron Ehrenfels, ki je po ukinitvi dunajske čebelarške šole (Janšev učenec Georg Rohmoser je upravljal njegove čebele) nadaljeval v dunajski okolici Janševo čebelarško tradicijo prevažanja v ajdo, pravi o Janši: »Janša

je kot sin preprostih kmečkih staršev že kot deček pokazal izredne sposobnosti in posebno nagnjenje do čebel. Z njimi se je najrajši ukvarjal, da je lahko opazoval njihovo žitje in bitje. Mnogo obširnejši in natančnejši v svoji oceni Janše pravi znani nemški čebelarški strokovnjak in znanstvenik svetovnega slovesa Armbruster, takole: »Janša je prišel iz družine z najboljšo čebelarško tradicijo. Bil je bister opazovalec in mislec, prijatelj narave in rokodelec, predvsem pa velik prijatelj živali, skratka vseskozi enkratni pojav.« Dr. Armbruster je tudi sicer v svojih številnih spisih vedno poln hvale o vsestranski sposobnosti našega nadarjenega rojaka.

Na domačih tleh je Janšu drugoval pri širjenju naprednejšega načina čebelarjenja na videz mnogo zavestnejši pristaš fiziokratskih nazorov, izkušeni čebelar Peter Pavel Glavar, sicer pa trinajst let starejši od Janša. Glavar je bil kot najdenček rojen v Ljubljani, odrasel v Komendi pri Kamniku, po končanem šolanju v Ljubljani in Grazu služboval kot duhovnik v Komendi, po letu 1744 kot župnik; hkrati je upravljal posestvo komendske graščine, kjer je imel dovolj priložnosti za najrazličnejše poskuse za izboljšanje kmetijstva, s posebnim veseljem in uspehom pa je čebelaril. Kot vsestranski kmetijski in čebelarški izvedenec je slovel po vsej deželi, zlasti, ker je kot član in zanesljiv stalni svetovalec leta 1768 ustanovljene Kranjske kmetijske družbe v Ljubljani odločilno pripomogel k zadovoljivi rešitvi prenekateroga problema pri izboljšanju kmetijstva. Kot izkušen čebelar je nedvomno in v prvi vrsti želel vzdramiti čebelarске tovariše iz nazadnjaške zaostalosti ter jih strokovno dvigniti, to pa kar z domačo pisano besedo. Z veliko vnemo se je »na prošnjo nekaterih iz prostega ljudstva« lotil prevajanja prvega Janševega pisanega dela, ki ga je v prevodu naslovil »Pogovor od čebelnih rojou«. Toda Glavar je Janševo delo močno razširil in dopolnil z opombami iz svojih bogatih izkušenj. Svoj rokoips je leta 1776. izročil kmetijski družbi, da bi poskrbela za natis. Iz nepojasnjenih razlogov pa se odločilni nemški fevdalci v vodstvu družbe za natis niso pobrigali ter rokopis celo izgubili, tako da je malone za dvesto let o njem izginila vsaka sled. Šele leta 1952 so ga zopet odkrili v Arhivu Slovenije v Ljubljani, kjer je še sedaj. Zveza čebelarških društev za Slovenijo je v svojem delovnem programu za naslednjih nekaj let sklenila in določila, da se Glavarjev »Pogovor« izda v posebni knjižici; tako bodo čebelarji šele sedaj lahko brali Glavarjeve besede, napisane za povsem drugačne razmere od današnjih. Vendar povsem brez vsake koristi to branje le ne bo; poleg mnogih drugih zanimivosti bo v njih podoba našega starega ljudskega čebelarstva, ter bodo tako lahko izmerili dolgo pot in mogočni napredek pri čebelarških opravkih od tedaj do naših dni. Tako bodo končno čebelarji po celih dvesto letih popravili krivico, ki jo je fevdalna gospoda prizadejala nesebičnemu prizadevanju domoljubnega Glavarja.

Na stara leta se je Glavar l. 1766 umaknil na svojo graščino Lasnprež pri Mirni na Dolenjskem, menda samo zato, da bi lahko na svoji zemlji nadaljeval s poskusi za naprednejše kmetovanje in gospodarjenje na zanemarjenem zemljišču. Seveda je tudi nadalje z veliko vnemo pasel čebele, to pa v močno povečanem obsegu in s prevažanjem čebel na različne paše, a tudi pri čebelah nadaljeval s poskusi in primerjanjem. Ob zimskih večerih je zbiral okoli sebe mladino svojih podložnikov ter jo poučeval v čebelarški ročnosti in spretnosti. Ob takem »šolanju« je v okolici Lanspreža nastalo nekakšno »Kolektivno čebelarstvo«; izdatki zanj so se Glavarju vračali z izkupičkom za prodani medeni pridelek. Pri vsem tem je velikodušni in nesebični graščak ob slabih letinah

svoje kmečke podložnike še radodarno gmotno podpiral. Umril je 65 let star na Lansprežu, kjer je tudi pokopan.

Zaradi zaslug za napredek čebelarstva je bil P. P. Glavar izbran za častnega člana znamenite *Gornjelužiške čebelarske družbe* v Budišinku, ki jo je vodil znani čebelar, pastor Šerak.

O drugem znamenitem Janševem čebelarskem sodobniku, razen priimka in poklica, do preteklega leta ni bilo znano prav ničesar, razen pričevanja Petra Pavla Glavarja v pismu z dne 25. XI. 1771 kmetijski družbi, da je Matej Furlan, duhovni gospod iz samostana devic v Mekinjah, po 22 letnem čebelarjenju zanesljiv čebelar in pa po Hummlovem poročilu v Šerakovih »Abhandlungen« l. 1775, »da je bil to Matej Furlani, častivredni duhovnik v samostanu visokega plemstva v Mekinjah, ki je v pravem čebelarstvu z dolgim izvrševanjem postal slaven«. Iv. Lavrenčič v Zgodovini cerkljanske fare 1890. pove, da je bil Furlani najprej subsidiarij (pomožni duhovnik) in nato kaplan v Cerkljah in Velesovem od 1755—1769. Goriški nadškof Attems pa pove v svojem vizitacijskem zapisniku, ko je bil 4. julija 1767 v Cerkljah, da je bil Furlani rodом iz Vipave, takrat star 42 let (rojen torej l. 1725), duhoven od leta 1750 in nato v dušnem pastirstvu 14 let, kaplan v Cerkljah pa 12 let (dve leti prej subsidiarij, kar se ujema z Lavrenčičem). Še to trdi nadškof Attems (zelo natančen in kritičen mož!) da Furlani dobro pridiga in razločno poučuje ter da je sploh uporaben duhovnik. Po Lavrenčiču je pomagal tudi v dušnem pastirstvu pri unah v Velesovem. Iz podatkov, ki jih je goriški nadškof Attems o *Furlaniju* zapisal v vizitacijski zapisnik leta 1767, je razvidno, da je bil *Furlani* rojen 1725. leta v Vipavi, šolati se je moral v Gorici, leta 1750 postal duhovnik v Vidmu (Udinah), ordiniran isto leto v Gorici, v dušnem pastirstvu od leta 1755 v Cerkljah na Gorenjskem, in sicer najprej dve leti subsidiarij in nato kaplan do leta 1769. V dušnem pastirstvu je občasno pomagal tudi v samostanih Velesovem in Mekinjah, ter sta bila torej s P. P. Glavarjem, dokler je bil ta v Komendi, soseda. Iz nemškega rokopisa z naslovom v prevodu: »Praktično čebelarstvo ali kratek pouk o čebelah in kako naj se zaradi večjega dobička z njimi ravna. V prid vsem čebelarjem napisal — posebno velik oboževalec čebel in njihovega nedolžnega gospodarstva.« Avtor rokopisa ni podpisan ter je neznan, rokopis izvira iz graščiškega arhiva Krumperk. V 17. poglavju rokopisa je govor o medu in vosku, kjer avtor hvali panje za naklado, ter omenja za vzgled dobro čebelarsko letino leta 1768, ko je v teh nakladah sam pridelal velike količine medu, mnogo več kot v navadnih panjih brez naklad. Omenjena letnica mi je migljaj, da pisec rokopisa ni nihče drug kot prav Matej Furlani, ki pomeni hkrati datum nastanka rokopisa: »ante quem non«! Tudi tekst rokopisa, nemški seveda, kaže, da je pisec Slovenec, in sicer čebelar, ki je svojo slovensko misel nameroma dobesedno zapisoval v nemščini. Tudi latinski citati iz latinskih klasikov kažejo, da je bil pisec izobraženec in torej prav verjetno ravno duhovnik. Tudi prevod tega zanimivega rokopisa namerava Zveza čebelarskih društev za Slovenijo v Ljubljani izdati v posebni knjižici. Tako bodo čebelarji v nekaj letih imeli v rokah troje klasičnih čebelarskih del, ki so jih napisali naši ljudje v 18. stoletju, poleg Janša, Glavar in Furlani. Čebelarji bodo lahko videli v njihovih delih pravo podobo našega ljudskega čebelarstva, gledano z očmi treh razboritih čebelarjev — sodobnikov. Vse to bomo lahko brali nekako prav ob dvestoletnici, kar je bilo napisano.

UREDIMO ZUNANJOST IN OKOLJE ČEBELJE DRUŽINE

IVO GOISNIKER

Čebelnjak mladega čebelarja

Precej letnikov naše revije sem prebral, pa nikjer nisem zasledil članka, ki bi pisal o ureditvi okolja čebelje družine, pa naj bo to panj, čebelnjak ali skladovnica panjev.

Pred leti je bila navada, da so sprednjo stran panja poslikali in s tem polepšali panj, čebelnjak, oziroma okolico. Pogled na tak čebelnjak je bil prijeten za čebelarja pa tudi za vsakogar drugega, ki se ni ukvarjal s čebelami, samo da je vedel ceniti lepoto. Vemo, da skrbijo čebele za čistočo svojega prebivališča kot malo kateri čebelar za njihovo okolico. S tem hočem spomniti čebelarje, da je potrebno od časa do časa prebarvati — obnoviti panje, pospraviti v čebelnjaku in ga očistiti. Skratka, urediti in očistiti, tako kot to delajo čebele. Kakršne so čebele, takšni moramo biti mi čebelarji. Ljudem govorimo, kako so čiste, oziroma kako skrbijo za čistočo čebele, če pa vstopimo v čebelnjak, to je tja, kjer

čebele ne pospravljajo, in jim tudi ni dolžnost, je pa tak nered in nesnaga, da je grozno. Kaj si bo mislil o čebelarju, čebelah, o medu, če vstopi v tak čebelnjak človek-laik, ki je vaje reda in snage? Verjetno bo tak čebelar težko prodal svoj pridelek. Želim, da bi domovi naših čebelic izgledali čim bolj urejeni in lepi, ne pa kot zapuščene ropotarnice. Od časa do časa je potrebno, da obnovimo zunanost panja, čebelnjaka. Če nismo večji sami, pa zaprosimo kakega drugega, da obnovi in popravi, kar je čas načel ali uničil. Prav lepo je bilo, ko so končnice panjev poslikali. Danes pa je menda tega zelo malo, vsaj videti je zelo malo čebelnjakov, ki imajo poslikane končnice. Dragi čebelarji, če vam je le mogoče, poslikajte končnice ali najemite koga, da vam jih bo poslikal! Naj vam povem primer: sinko je prišel domov z izleta, pa pravi: »Videli smo čebelnjak, v katerem je imel vsak panj svojo sliko, cel čebelnjak je bil v slikah. Dolgo smo si ga ogledovali, pa tudi pridne čebelice, kako so prihajale domov, oziroma izletavale iz panjev.« Če bi sinko videl zapuščen čebelnjak, se gotovo ne bi ustavil pri njem, ne bi videl čebelic in se mogoče nikdar ne bi navdušil zanje.

Dragi čebelarji, če sem koga prizadel, mi oprostite! Tako je! Kjer je red in snaga, je tudi zdravje; zdravje pa je osnova za napredek v življenju in tudi za naše pridne čebelice.

Opomba uredništva: Objavljamo članek mladega čebelarja, ki kaže, da mu ni vseeno, kako izgleda zunanost in notranjost čebelnjaka. Ob tej priliki pozivamo mlade čebelarje, da nam pišejo, kaj jim je všeč in kaj ne v našem čebelarstvu.

OB PRIČAKOVANJU SPOMLADANSKEGA DELA PRI ŠOLSKEM ČEBELNJAKU

BOZO REPOVZ

Svoje prve vtise o čebelah sem dobil doma pri bratu. Imeli smo čebelnjak in v njem šest panjev čebel. Z bratom sem hodil k čebelam in opazoval njihovo življenje. Marsikatera čebela je zarila svoje želo v moje telo in jaz sem jokajoč iskal pribežališče pri materi. To so bili moji prvi vtisi o življenju čebel. Ko so v naši šoli ustanovili čebelarski krožek, sem bil z mojima sošolcema eden njenih prvih članov. V krožku sem dobil še večje zanimanje in sedaj smo njegovi redni člani. Na šolskem vrtu imamo nov čebelnjak, pod njegovo streho sedaj prezimuje šest panjev čebel. Najbolj me je pri čebelnjaku zanimalo življenje teh majhnih, a nadvse koristnih živalic. Nimam namena, da bi našteval njihov način življenja, zakaj čebelarji to že vedo. Ni pomemben samo čebelnjak s čebelami, pomembno je tudi delo z njimi. Ni lahko delo; poznati moraš njihove navade in način njihove prehrane. Z zanimanjem sem jih opazoval pri delu. Tako smo jeseni s tov. Camernikom, ki je obenem tudi naš začasni mentor, vzeli iz panjev satovje in točili med. Moram priznati, da sem hlastno planil po njem, pa se potem nisem nič kaj dobro počutil. Vsi tisti, ki dobimo od šolskega čebelarskega krožka v dar čebeljo družino, nestrpno pričakujemo, da bomo spomladi, seveda skupaj s svojim mentorjem, začeli sami oskrbovati svojo čebeljo družino. Tako se bomo ob čebelah razvili v čebelarje in upamo, da svojih predstojnikov ne bomo razočarali. Želel pa bi, da bi se naše čebelarstvo razvilo kot v drugih državah, kjer njihova čebelarska znanost napreduje z velikimi koraki.

Komisija za šolske čebelarske krožke in mlade čebelarje pri upravnem odboru ZCDS sporoča:

Komisija ima v svojem seznamu sedemnajst šolskih čebelarskih krožkov. Iz poročil čebelarskih društev in družin je pa razvidno, da naše organizacije pridno ustanavljajo krožke in da je v naših čebelarskih vrstah vedno več mladih čebelarjev. Da bi komisija imela točen pregled in da bi lahko uspešno opravljala svoj delovni načrt, prosimo, da nam sporočite vsak na novo organizirani krožek. Hkrati prosimo, da pišete v našem glasilu o svojem delu, o težavah in uspehih.

Nizozemski način čebelarjenja. Nizozemska čebela je zelo rojiva in ob glavni paši ne morejo preprečiti rojenja. Zato so si čebelarji izoblikovali poseben način čebelarjenja. Takoj po prvi pomladni paši na sadnem drevju odvzamejo vsem plemenjakom matice. V šestatni prašileček odrežejo vse čebele s 6—7 plodiščnih satov in dodajo matico. Prašileček postavijo neposredno poleg plemenjaka. V dveh dnevih odlete vse pašne čebele iz prašilčka in se pridružijo plemenjaku, ki tako ne oslabi. Prašilčku pokladajo od tretjega dne dalje sladkorno raztopino (1:1). V neverjetno kratkem času se prašileček razvije v rezervno družino in izdela tudi po dve satnici.

Trinajsti dan po tej operaciji bi plemenjaki rojili. Zato dan ali dva prej izrežejo vse matičnike razen najstarejšega. Izgube mladih matic ob prahi so malenkostne, ker so panji razpostavljeni po vrstu.

Ob glavni paši ojačujejo plemenjake na ta način, da enostavno prestavijo rezervne družine na bolj oddaljeno mesto. Ker njihove pašne čebele ne najdejo svojega doma, se pridružijo plemenjaku. Rezervne družine se ob dobri paši kmalu popravijo. Ob jesenski paši pa ojačujejo plemenjake z dvema satoma pokrite zalege iz rezervne družine, toda brez čebel.

Pred vzimljenjem dobijo vsi panji dovoljno količino sladkorne raztopine v razmerju 2 kg sladkorja : 1 l vode. V zgodnji pomladi uničijo stare matice v rezervnih družinah in jih nato združijo s plemenjaki. Pravijo, da se jim ta način čebelarjenja izborna izplača.

Dr J. MOMMERS v *Apiacta* 4/1968.

J. M.

Čebelji strup je izredno zapleteno sestavljena beljakovinska tvarina. Po FORSTERJU lahko opredelimo njegov učinek nekako takole:

1. povzroča lokalno vnetje tkiva,
2. pomnožuje rdeče krvničke,
3. znižuje krvni pritisk,
4. pospešuje delovanje prebavnega trakta,
5. deloma uničuje bakterije,
6. pomirjevalno učinkuje na živčevje in njegove centre in
7. deloma razkrajja celice.

Imkerfreund 8/1967. J. M.

Razmnoževanje ive. Čebelar J. KURZ se je mnogo let trudil, da bi dosegel najuspešnejši način, kako bi razmnoževal ivo, ki tako nerada poganja koreninice na podtaknjencih. Pred dvema letoma je dobil od 100 podtaknjencev ive komaj 10 uporabnih. Slučajno je to leto imel na vrtu velik sod, v katerem je namakal šotni drobir. V ta razmočeni drobir je za poskušnjo vtaknil 100 ivinih šib različne debeline in glej — vse so se dobro okoreninile. Ko je na jesen listje odpadlo, je podtaknjence posadil na stalno mesto, kjer sedaj imenitno uspevajo. Sedaj razmnožuje vse vrste vrb le na ta način.

Imkerfreund 5/1968 J. M.

Načrtna plemenska praha matic. V Romuniji skrbijo za zadostno število zrelih plemenskih trovov že kmalu po prvem pomladanskem izletu. Najboljšim panjem vstavijo v plodišče že izdelano trotovske satove. Družine nato 5 tedne redno pitajo z raztopino 1 kg sladkorja na četrt litra vode in 1 kg medu. Pokrito trotovske satje potem prestavijo v medišče nad matično rešetko med dva sata odkrite čebelje zalege, kjer se troti izležejo. Ko so mlade matice godne za praho, jih razdelijo v dva- ali trisatne plemenilnike med brezmatične čebele. V plemenilnike dajo tudi po 50 godnih trovov. Vse prašilčke postavijo za 2 dni v hladno klet. Tretji dan nato razpostavijo prašilčke na sončne prostore, vendar pustijo žrela še zaprta. Okrog 10 ure dobe prašilčki toplo klajo. Sele ko nastane v njih močno šumenje, odprejo žrela. Ze kmalu nato izletijo troti in matica na praho. Zvečer žrela zaprejo in naslednji dan ponove vseh postopek. To ponavljajo toliko časa, da se matica ne pokaže več pri žrelu.

J. Mirescu v *Apicultura* 3/1967. J. M.

Zdravilno testo proti nosestavosti. H. LENFOOTE objavlja naslednji recept za zdravilno testo proti nosemi. Dobro zmešaj:

- 2 funta posušene obnožine ali 1 funt pivskega kvasa v prahu,
- 10 funtov razmaščene sojine moke,
- 20 funtov sladkorja v prahu,
- 5,75 l vode in
- 25 g Fumidila B.

Am. Bee Journal 1/1968 J. M.

VABILO

na XVIII. redni letni občni zbor Zveze čebelarških društev za Slovenijo, ki bo dne 27. aprila 1969 ob 8.30 v Ljubljani v dvorani Komunalnega zavoda za socialno zavarovanje na Miklošičevi cesti števil. 24.

Dnevni red

1. Otvoritev in pozdrav, imenovanje zapisnikarja, volitev treh članov delovnega predsedstva, dveh overovateljev zapisnika, treh članov verifikacijske komisije, pet članov kandidacijske komisije in treh članov volilne komisije.
2. Poročilo upravnega odbora.
3. Poročilo nadzornega odbora.
4. Razprava o poročilih.
5. Predlog o razrešnici.
6. Volitve predsednika, 21 članov izvršnega odbora, 3 članov nadzornega odbora in treh članov častnega razsodišča.
7. Sprejem delovnega programa in finančnega načrta za leto 1969.
8. Odlikovanja.
9. Predlogi in pritožbe članov.
10. Razno.

Če občni zbor ne bo sklepčen ob določeni uri, bo po 13. členu pravil Zveze čez pol ure na istem mestu in z istim dnevnim redom drugi občni zbor, ki bo sklepal veljavno ob vsakem številu navzočih delegatov.

Društva naj pošljejo morebitne predloge in pritožbe za občni zbor upravnemu odboru Zveze vsaj 7 dni pred občnim zborom. Delegatom naj izdajo poverilnice. Na vsakih 50 članov imajo društva pravico do enega delegata. Za člane štejejo samo tisti čebelarji, ki so plačali članarino Zvezi.

Vabimo, da se udeležijo občnega zbora poleg delegatov tudi drugi člani naše organizacije, ki imajo pravico do razpravljanja, ne pa tudi do glasovanja. Občni zbor bo namreč razpravljal in sprejemal sklepe o zelo važnih zadevah, pomembnih za napredek našega čebelarstva.

V Ljubljani, dne 1. aprila 1969

Tajnik ZCDS:
Boris Modričan l. r.

Predsednik ZCDS:
Valentin Benedičič l. r.

**Z LETNE SKUPŠČINE
ZVEZE ČEBELARSKIH ORGANIZACIJ
JUGOSLAVIJE
V BEOGRADU DNE 17. 11. 1968.**

Skupščine se je udeležilo 28 predstavnikov republiških zvez in članov Srbskega čebelarkega društva ter zastopnika Poslovnega združenja za čebelarstvo Jugoslavije in Medoprodukta iz Subotice.

Skupščino je odprl predsednik, profesor dr. Ivo Tomašec, ki je poudaril, da je bil »Savez« ustanovljen iz potrebe, da reši vrsto vprašanj, ki jih republiške organizacije posamezno ne bi mogle rešiti. Ob ustanovitvi »Saveza« je obstajalo Poslovno združenje za čebelarstvo Jugoslavije, ki je bilo član Apimondije. Po ustanovitvi »Saveza« je bilo sklenjeno, da se tudi ta včlani v Apimondijo. Z ustanovitvijo »Saveza« je bila dana možnost za aktiviranje republiških organizacij. V pretekli poslovni dobi ni bilo napravljeno vse, kar je bilo nameravano. Vzrok temu sta bila mlada organizacija in skromna finančna sredstva. Kljub temu je upravni odbor rešil vrsto nalog.

O delu upravnega odbora je dal poročilo sekretar dr. Bogoljub Konstantinović. Odbor je skušal rešiti spor med Poslovnim združenjem in »Savezom« o tem, kdo naj predstavlja čebelarstvo Jugoslavije. Spor še ni rešen. — Izvršene so bile tehnične priprave za izdelavo čebelarskih značk in izdelavo članskih izkaznic. — Na predlog upravnega odbora so pristojni organi odločili, da je izdelava satnic oproščena plačila prometnega davka. — Začeto je delo za osnutek osnovnega zakona o čebelarstvu. — Sprejet je bil predlog, da naj se preneha z uvažanjem medu.

Svoja poročila so dali predstavniki republiških zvez.

Za Slovenijo je predsednik Zveze Valentin Benedičič pojasnil zborovalcem ustroj naše organizacije od družin prek društev do Zveze. Navedel je, da ima Zveza izdelan delovni program do leta 1975, da namerava zgraditi svoj čebelarski izobraževalni center, da je v Zvezi včlanjenih 6050 čebelarjev, da izdaja list Slovenski čebelar v 6500 izvodih in da ima dobre stike s tujimi čebelarskimi organizacijami. Koordinirano izvajamo na obeh straneh državne meje z Avstrijo akcijo za zatiranje pršice pri čebelah. Naše matice so prodrle v Svico in Zah. Nemčijo.

Predstavniki Črne gore, Filip Koprić, je poročal, da je bilo l. 1954 v tej

republikli 40 čebelarskih organizacij. V njih so bile kmetijske zadruge, ekonomije, kmetijska posestva, učne ustanove, posamezni čebelarji in celo kazensko poboljševalni dom. Združevanje kmetijskih organizacij in zadrug, ki so se ukvarjale s čebelarstvom, pa je povzročilo, da je odpadlo 60 % članov. Čebele so ali prodali ali pa odstopili drugim članom. Zdaj je v Črni gori še 16 organizacij z nekaj sto člani. Ker ne morejo ustanovljati organizacij čebelarjev po občinah, se lahko posamezni čebelarji včlanijo neposredno v republiško organizacijo. Čebelarski strokovnjaki, ki so bili zaposleni v razpuščenih kmetijskih organizacijah, so se zaposlili drugod, zato sedaj primanjkuje šolanih čebelarjev. Zato mislijo, da bi bilo potrebno ustanoviti nekako čebelarsko šolo v zveznem merilu, če bi bilo to mogoče. Zdaj, ko je cestna mreža znatno izboljšana, so čebelja pasišča bolj dostopna. Zaradi pomanjkanja denarja so dobili čebelarji samo 1000 kg krmilnega sladkorja. Pač niso imeli nobenega podjetja, ki bi hotelo kreditirati nabavo sladkorja.

Predstavniki Hrvatske, mr. Zvonimir Sver, je poročal, da je bila Čebelarska zveza SR Hrvatske ustanovljena l. 1954, vendar je po kratkem času prenehala z delom, ker si je naložila zelo obširne naloge, ki so zahtevale zelo velika sredstva, ki jih pa niso imeli. Delo je počivalo vse do leta 1964, ko je Zveza obnovila delo. Danes je v Zvezi včlanjenih 18 društev, eno podjetje, dve čebelarski zadrugi in 320 neposrednih članov, skupno nekako 2600 članov. Zveza izdaja čebelarski list »Pčela« v nakladi 2700 izvodov. Jeseni l. 1968 je izdala knjigo »Pčelarstvo«. Zveza opravlja brezplačne preglede čebel in čebelje zalege za vse člane Zveze, strokovnjaki Zavoda za biologijo in patologijo čebel na Veterinarski fakulteti v Zagrebu pa pomagajo čebelarjem pri zatiranju čebeljih bolezní.

Predstavniki Srbije, inž. Jovan Zivanić, je poročal, da je v tej Zvezi včlanjenih okoli 8000 čebelarjev. Zveza izdaja list »Pčelar« v 3000 izvodih. Zavzel se je za to, da bi dobile sladkor za krmljenje čebel čebelarske organizacije neposredno, da bi tako sladkor dobili le čebelarji. Sladkor naj bi bil denaturiran z neškodljivimi kemičnimi sredstvi za čebele, in to neposredno pri proizvodnji sladkorja.

Predstavniki Bosne in Hercegovine, dr. Husejin Čerimagić je poročal, da je čebelarstvo pri njih organizacijsko zamrlo leta 1957. Od leta 1967 pa skušajo obnoviti organizacijo in upajo v uspeh.

SR Makedonija ni bila zastopana.

Zastopnik Poslovnega združenja čebelarstva Jugoslavije je predlagal ožje stike Poslovnega združenja s »Savezom« in dogovore ter sodelovanje v vseh vprašanjih, ki se tičejo čebelarstva.

Na skupščini je bil sprejet tale delovni program za leto 1969 in 1970:

1. Seznaniti pristojne organe s pismenimi vlogami in ustnimi stiki s problemi čebelarstva in s predlogi ukrepov, ki bi se jih morali lotiti za napredek čebelarstva v Jugoslaviji.

2. Dokončati načrt osnovnega zakona o čebelarstvu v Jugoslaviji in proučiti možnost zavarovanja čebel pri zavarovalnih zavodih.

3. Ukreniti potrebno pri pristojnih organih, da čebelarji — proizvajalci ne bodo obdavčeni za dohodke od čebelarjenja, seveda, da tudi republiške organizacije ukrenejo isto v svojem območju.

4. Ukreniti potrebno, da bo v prihodnje čebelarska oprema in reprodukcijski material oproščen prometnega davka.

5. Nadaljevati sodelovanje z mednarodno organizacijo čebelarjev — Apimondijo.

6. Prizadevati si, da bodo rešeni do sedaj nerešeni odnosi Zveze čebelarskih organizacij Jugoslavije in Poslovnega združenja za čebelarstvo Jugoslavije.

7. Pomagati organizirati mednarodni teden čebelarjev v državi na zvezni in republiški ravni, tako, da bo v prihodnje ta akcija obvezna čebelarska manifestacija.

8. Proučiti možnost izdajanja čebelarskega lista na jugoslovanski ravni (Arhiv za čebelarstvo Jugoslavije ali Čebelarski bilten).

9. Pomagati pri ustanovitvi zveze čebelarjev v SR Bosni in Hercegovini, Avtonomnih pokrajinah Kosovo in Metohija ter Vojvodini in vzpostaviti tesnejše sodelovanje z Zvezo čebelarskih društev SR Makedonije.

10. Organizirati jugoslovanski kongres čebelarjev in samostojno jugoslovansko čebelarsko razstavo.

11. Priporočiti republiškim čebelarskim organizacijam in jim pri tem pomagati, da vedno sodelujejo na kmetijskih sejmah in razstavah s čebelarskimi razstavnimi predmeti.

12. Prizadevati si pri republiških organizacijah, da bodo v prihodnji poslovni dobi včlanili čim več čebelarjev-proizvajalcev in čebelarskih organizacij.

13. Nadaljevati z doslej pozitivno prakso udeleževanja naših čebelarskih stro-

kovnjakov in čebelarskih proizvajalcev na mednarodnih sestankih, kongresih, simpozijih in podobno.

14. Izmenjavati čebelarske strokovnjake iz naše dežele s strokovnjaki drugih dežel.

15. Proučiti možnost in lotiti se izdelave medonosne flore v Jugoslaviji.

B. M.

ČEBELARSKIM DRUŠTVOM IN DRUŽINAM!

Sporočamo, da imamo še na zalogi lepe barvane fotografije s tremi posnetki: »Plemenilna postaja A. Janša pod Zelenico«.

Naročite jih na naš naslov: **Plemenilna postaja A. Janša, Rodine 18, pošta Zirovnica**. Cena komadu je 2,00 din. Pošljamo jih tudi po povzetju.

Plemenilna postaja A. Janša

OBVESTILO ČEBELARJEM!

Plemenilna postaja A. Janša pod Zelenico bo delovala od 15. maja do 31. julija.

Plemenilnike z maticami za oprашitev sprejemamo v tem času vsak dan. Če pa ima čebelar svoje prevozno sredstvo, naj jih pripelje na naš naslov; po železnici pa naj jih pošlje na postajo Lesce-Bled; oboje pa po predhodnem pismenem ali ustnem obvestilu. Oprasene matice bomo predvidoma vračali po preteku 15 dni na enak način, kakor smo jih prejeli.

Čebelarjem, ki želijo kupiti matice iz rodu Zelenica, bodo na voljo od 30. maja do 15. avgusta. Pri naročilu navedite približni datum, kdaj jih želite imeti. Na željo jih lahko pošljemo po pošti po povzetju.

Interesenti, ki nameravajo poslati svoje matice na oprasitev, naj javijo približno število matic in dan dostave vsaj 14 dni prej. Za oprasovanje bomo pobirali prostovoljne prispevke. Cena matic za prodajo bo predvidoma od 25 do 30 din.

Vodstvo plemenilne postaje se bo v splošnem strogo ravnalo po določbah Poslovnika postaje A. Janša pod Zelenico, ki je bil objavljen v Slovenskem čebelarju št. 4, leto 1968.

**Plemenilna postaja A. Janša,
Rodine 18
pošta Zirovnica**

ČEBELARSKO DRUŠTVO KAMNIK — DOMZALE

Čebelarji našega društva smo letos dne 26. januarja zopet zborovali na Homcu. Zbralo se nas je 62. Med nas je prišel prof. Franc Lobnik iz Maribora.

Občni zbor je odprl naš častni član in predsednik Franc Končan.

Društvo ima 7 družin s 169 člani, ki imajo skupaj 2201 panj. Ob letošnjem pregledu in popisu čebelarstev v domažalski občini smo ugotovili, da je neorganiziranih še vedno 144 čebelarjev, ki imajo 868 panjev. Društvo si na vse načine prizadeva, da bi pritegnilo tudi te v svoje vrste.

Preteklo leto so si člani nabavili za pitanje čebel denaturiran sladkor pri Medexu. S takim razdeljevanjem so čebelarji prav zadovoljni, s čimer se je utrdilo zaupanje v organizacijo.

Na osemletki Frana Albrehta v Kamniku so ustanovili čebelarski krožek, ki ga vodi agilni čebelar Stare. Krožek ima opazovalni panj.

Plemenilna postaja v Kamniški Bistrici je skoraj že dovršena. Do decembra so opravili skupaj 2285 delovnih ur. Delo je vodil družinski gospodar Justin Slanovec. Izdatno je podprl gradnjo postaje kmetijski inšpektorat v Kamniku. Tudi družine so zbrale pristojevoljne prispevke, in to Domžale 78.500, Komenda 31.000, Krtina 14.000, Lukovica 13.000 in Homec 9500 S din. Zveza nam je naklonila 200.000 S din. Vsem, ki so kakorkoli pomagali naši postaji, izreka kamniška družina prav pristržno zahvalo.

Sklenili so, da se bo plemenilna postaja imenovala po ustanovitelju prve plemenilne postaje v Kamniški Bistrici, po pokojnem profesorju Josipu Verbiču. Otvoritve postaje je določena za 18. maj 1969. Slavnost bo prirejena v večjem obsegu. K otvoritvi vabimo Zvezo in vse čebelarje!

V Krtini bodo priredili čebelarji sestanek, v Moravčah pa čebelarsko veselico, da bodo tako pridobili čim več novih članov. V Moravčah so izročili najstarejšemu in najbolj vestnemu članu družine Ivanu Fugarju odlikovanje A. Janše III. stopnje, s katerim ga je odlikovala Zveza ČDS na predlog moravske družine.

Gozdni opazovalni panj na Kolovcu je letos nabral skupno 50 kg medu.

Tovariš Franc Lobnik nam je prinesel pozdrave Zveze in izrazil veselje, da je med nami toliko mladih čebelarjev. V poljudnem predavanju nam je prikazal vzrejo matič in važnost plemenilnih

postaj. Obljubil nam je, da bo prišel še med nas in nam pomagal prebroditi začetne težave. Njegova izvajanja so nagradili čebelarji z navdušenim odobravanjem.

Po predavanju se je razvil razgovor, tov. Lobnik pa je odgovarjal na razna vprašanja.

Predsednik Končan se je predavatelju lepo zahvalil za vsa njegova izvajanja in končal lepo uspeli občni zbor.

J. M.

ZATIRANJE KUŽNIH BOLEZNI OB DRŽAVNI MEJI

Sporočam, da smo imeli v nedeljo, dne 9. februarja t. l., sestanek s čebelarsko zvezo v Celovcu, in sicer na čebelarski šoli v Dušinjah. Na sestanek sem povabil predsednika dravogradskega društva ter veterinarskega inšpektorja občine Ravne in občine Dravograd. Udeležili smo se ga samo trije: predsednik društva Dravograd, veterinarski inšpektor občine Ravne in jaz. Razpravljali smo o zaključku prve skupne akcije, ki se je pričela leta 1966. Od celovške zveze so bili navzoči predsednik dr. Preissnitz, upravnik šole, referent za bolezni, tajnica zveze in okrajni veterinar iz Velikovca. Predsednik zveze je poročal o poteku in uspehu dimljenja v preteklem letu; ob prvih izletnih dnevih bodo jemali vzorce čebel zopet pri vseh čebelarjih ter ponovno vse pregledali, čebelarjem pa priporočali ponovitev zdravljenja v letošnji pomladi. Oni zdravijo z Mito A2 in folbeksom. Vsi čebelarji dobijo 50 % popust pri nabavi in zdravijo sami. Sodelujejo organi društev, Zveze, občine in veterinarska služba okraja brez vsakega policijskega pritiska, opravljajo pa pred zdravljenjem članska zborovanja za odpravljanje nepoučenosti.

Sklepov za prihodnje nimamo, ker tudi celovška zveza še ni imela občnega zbora.

Rudolf Golob

POPRAVEK

V tretji številki Slovenskega čebelarja sta se vrinili dve tiskovni napaki v članku V. Benedičiča »Zdravila za nekatere čebelje bolezni...«, in sicer: na str. 88 bi se moral glasiti stavek »Dezinficirati je treba tudi satje z 80 % očetno kislino« in ne z 80 % očetno kislino; na str. 90 bi moralo biti pravilno zdravilo Tedi on in ne Dedion.

Prepričani smo, da so bralci napaki sami popravili.

MILOŠ PETERŽINEK

Dne 7. septembra 1968 smo spremili na njegovi zadnji poti na pokopališče v Puščavi čebelarja Miloša Peteržinka.

Rodil se je 24. septembra 1895 v Lehnu na Pohorju. Čebelariti je začel v 30. letu svoje starosti in čebelaril do konca svojega življenja, ko ga je kruta smrt iztrgala iz naše čebelarke družine. Bil je dober in napreden čebelar.

Kot tesarski delovodja si je postavil nov dom in vzoren čebelnjak. Vsi, ki smo ga poznali, smo ga imeli radi, on pa nas. Naša čebelarška družina je izgubila z njim dobrega, vnetega, naprednega čebelarja, zvestega člana in iskrenega tovariša. Ohranili ga bomo v trajnem in častnem spominu.

Čebelarška družina
Lovrenc na Pohorju

MIHAEL PEČKAJ

Dne 6. marca 1968 nas je naglo zapustil dolgoletni član čebelarke družine Logatec Mihael Peččaj. Rodil se je na novo leto 1904 na Vrhnikih, v družini z dolgo čebelarško tradicijo. Pozneje se je preselil na Kalce, kjer je v pogojih izrazite

gozdne paše začel samostojno čebelariti leta 1932. Vedno je vzorno skrbel za svoje čebelice, tako je učil tudi svoje naslednike — sina in vnuka. Mnogo let je bil v vodstvu čebelarke družine. Precej je tudi prevažal svoje sivke. Dosti je razmišljal o gozdnem medenju, saj je opazovalno službo o gozdnem medenju vodil dolgo vrsto let. S temi mislimi se je ukvarjal še nekaj dni pred svojo prerano smrtjo, ko sva se pogovarjala o organizaciji opazovalne službe na pragu novega čebelarkega leta.

Počivaj v miru, dragi Miha, ohranili Te bomo v najlepšem spominu! Tvoje čebelice sta prevzela sin in delno že vnuk, ki bosta nadaljevala čebelarško tradicijo svojega rodu!

I. Rojec

ANTON POJE

Dne 6. aprila 1969 poteka leto, kar nas je zapustil zvesti član Anton Poje. Rojen 1894. v vasi Čačiči nad Osilnico, se je s krepko voljo povzpел do višjega uradnika pri direkciji železnic v Ljubljani. Takoj po drugi svetovni vojni je začel čebelariti v Polju in od leta 1948 dalje je vestno opravljal posle tajnika in preglednika za čebelje bolezni. Bil je dober tovariš, ki je vsakemu rad pomagal. Družina je izgubila neumornega in zvestega tovariša, ki se ga vsi radi spominjamo.

Čeb. družina Polje/Ljubljana

Kristjan Konrad SPRENGEL se je rodil leta 1750 v Brandenburgju, umrl pa je aprila 1816 v Berlinu. Bil je strasten botanik. Pred 175. leti, to je leta 1795, je v Berlinu izdal izredno zanimivo knjigo z naslovom v prosti prevodu: *Odkrita skrivnost narave v sestavi in opravevanju cvetlic*. Z natančno izdelanimi bakrorezi je dokazal, da se mnogi cvetovi sami po sebi ne morejo oploditi, ampak da so za opravevanje potrebne žuželke. Osemnajst let pozneje, leta 1811, je izšla druga njegova knjiga z naslovom v prosti prevodu: *Koristnost čebel in nužnost čebeloreje prikazani z drugega vidika*. Zaradi aktualnosti snovi je prav, da se tega velikega raziskovalca in izrednega poznavalca narave, tudi mi spominjamo.

Po Die Biene 12/1968 J. M.

POPRAVEK

V prvi letošnji številki Slovenskega čebelarja smo objavili na str. 21 sliko čebelarjev. Pomotoma smo pod sliko navedli, da so »Čebelarji družine Maribor-Tezno«. Pravilno bi se moralo glasiti: »Čebelarji družine Maribor-Tabor«.

Čebelarje prosimo, da nam pomoto oprostijo.

Uredništvo

ZAHVALA

Dne 1. junija 1968 mi je pogorel čebelnjak s 40 AŽ-panji čebel in vsem čebelarškim inventarjem. V tej nesreči so mi številni čebelarji nudili izdatno pomoč. Zato se zahvaljujem članom Čebelarške družine Raka, tovarišu Ignacu Prijatelju, tajniku Čebelarškega društva Krško, predsedniku in odbornikom društva Krško, ter vsem čebelarjem drugih čebelarških družin, ki so mi darovali panje čebel in na kakršen koli način pomagali, da sem se delno čebelarstvo opomogel.

Zahvalim se tudi podjetju »Medex« v Ljubljani, ki mi je za eno leto odložilo plačilo sladkorja, ki mi je tudi zgorel.

Anton Metelko
Vrh pri Raki

PRODAM

osem čebeljih družin iz AŽ-panjev in dve družini iz LR-panjev. Čebele so v čebelnjaku v Sentvidu pri Lukovici, št. 10. Ing. Anton Urbanja, Ljubljana, Stadionska 5. Tel. 20-208, Zveza čebelarških društev Slovenije.

PRODAM

6 naseljenih AŽ-panjev, 2 prašilčka na 4 sate, več orodja in omaro za satje. Srečko Gostinčar, Križnarjeva pot št. 5 (poleg vrtnarije Stražišče), pošta Kranj.

PRODAM

18 naseljenih, dobro ohranjenih AŽ-panjev in točilnico. Marko Paljk, Velike Zablje 18, pošta Dobravlje pri Ajdovščini.

KUPIM

naprave za izdelavo satnic: kotel, stikalnico, gladke valje, gravirane valje, kalup za ulivanje satnic in drugo pripadajoče orodje. Ponudbe pošljite na naslov: Ivan Požar, Klenik 51, pošta Pivka.

PRODAM

30 naseljenih AŽ-panjev, stanje prav dobro in odlično. Pirc, Roštoharjeva 12, Krško.

PRODAM

večjo količino kostanjevega medu, primerne za spomladansko krmljenje. Cena po dogovoru; nabava je možna v vsaki količini na drobno. Franc Rajgelj, Sutna, št. 1, pošta Zabnica pri Kranju.

PRODAM

paviljon za 4 AŽ-panje, 2 naseljena AŽ-panja in nekaj čebelarškega inventarja (pločevinasti pitalniki, ločilne deske in drugo). Jože Zitnik, Ljubljana, Samova 4a.

PRODAM

zaradi starosti čebelnjak z 12 naseljenimi AŽ-panji na 9 satov, 12 praznih AŽ-panjev, 15 Virientovih panjev z vsem čebelarškim orodjem. Matija Kukul, Cven 37, Ljutomer.

PRODAM

deset čebeljih družin. — Jože Humar, Sempas pri Gorici, št. 54.

Koteks Tabus

IMPORT — EXPORT • LJUBLJANA

odkupi vse vrste kož, tudi divjadi

Obiščite našo trgovino visoke mode »BOUTIQUE« v poslovni stavbi, Miklošičeva cesta 5